

Utorak, 17. jun 2003.

Svedok Zoran Lilić

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.04 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs (Nice).

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, osim stranaka koje su obično prisutne, danas su sa nama i neki zastupnici. Pretresno veće će verovatno želeti da se oni predstave. Sa nama su ovde advokat gospodina Lilića i predstavnik Vlade Srbije i Crne Gore.

SUDIJA MEJ: Da. Izvolite, predstavite se.

PREDSTAVNIK VLADE SCG PANČEVSKI: Dobro jutro, časni Sude. Moje ime je Miodrag Pančevski, ja sam Prvi sekretar ambasade Srbije i Crne Gore u Hagu (The Hague). Sa mnom je tu danas i moj kolega, savetnik ambasade, gospodin Slavoljub Carić. Hvala lepo.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite. Pretpostavljam da je i zastupnik svedoka danas ovde prisutan. Izvolite, predstavite se.

ADVOKAT ŠAPONJIĆ: Moje ime je Dragan Šaponjić, ja sam pravni savetnik gospodina Lilića.

SUDIJA MEJ: Hvala.

TUŽILAC NAJS: Molim da se svedok uvede u sudnicu. Juče je Pretresno veće dobilo jedan set dokumenata. Ja sam dao da se to kopira kako bi zastupnici Vlade i svedoka imali danas svoje sopstvene primerke. Postoji još jedan dodatni dokument koji je sinoć dostavio sam svedok, gospodin Lilić, i on se kopira i uskoro ćete da ga dobijete. Na žalost, taj dokument je na ćirilici, a

u njemu se navode dokumenti u vezi sa kojima on ima dozvolu da govori. Dakle, to je još jedno ograničenje koje se tiče ovog svedoka. Kada to bude dostupno, ja ću vam to podeliti.

SUDIJA MEJ: U redu, mi smo pročitali izjavu. Čini se da tu ima dosta nerelevantnog materijala i ja se nadam da će te vi to izbeći. Takođe, što se tiče gledišta svedoka o ustavu, on nije stručnjak za to. Naravno, on može da govori o praksi na način na koji je on to video, ali ne može da daje stručno mišljenje o tome, ukoliko uopšte postoji opasnost da se tako nešto desi. I konačno, imamo najviše tri dana na raspolaganju za ovog svedoka. Moramo da omogućimo i odgovarajuće vreme za unakrsno ispitivanje.

TUŽILAC NAJS: U redu. Takođe smo vam dostavili i rezime. Videćete da je taj rezime prilično dugačak, a mora da se završi tako što ćemo dodati još i Kosovo. Pretresnom veću će biti, naravno, drago da čuje da on uključuje sav materijal koji će svedok dati, tako da nema nikakvog rizika da je izbegnut neki materijal koji je trebao biti dostavljen po Pravilu 68. Rezime, takođe, sadrži i materijal u vezi sa kojim nećemo postavljati sugestivna pitanja iz raznoraznih razloga. Nadam se da ću moći da prođem kroz iskaz prilično brzo. S vremena na vreme revidiraću materijal da vidim da li je možda nešto potrebno izbaciti.

SUDIJA MEJ: U redu, molim svedoka da pročita svečanu izjavu.

SVEDOK LILIĆ: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite, sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vaše puno ime i prezime.

SVEDOK – ODGOVOR: Ja se zovem Zoran Lilić.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, u vezi sa ovim svedokom imamo jedan dosije dokaznih predmeta. Molim da im se dodeli broj.

sekretar: Biće to dokazni predmet Tužilaštva broj 469.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prvi tabulator, dokument pod prvim tabulatorom, dokument broj 469, dakle, prvi dokument je biografija svedoka, ja to neću detaljno obraditi, ali Pretresno veće to ima na raspolaganju. Gospodine Liliću, da li ste vi bili član SDS-a od 1990. godine? Da li ste bili na raznim položajima unutar te stranke sve do 1993. godine kada ste izabrani za predsednika Savezne Republike Jugoslavije i na tom položaju ste ostali do 1997. godine, zamenivši na tom mestu Dobricu Ćosića?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vašem prethodniku je izglasano nepoverenje, o tome ćemo pričati nešto kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May).

SUDIJA MEJ: Izvolite, u čemu je problem?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Greška je i u pitanju, a vidim da je i u transkriptu ona ponovljena. Gospodin Lilić nije bio član SDS-a nego SPS-a.

SVEDOK LILIĆ: Da, ja nisam čuo to, izvinjavam se, tačno, normalno.

SUDIJA MEJ: Gospodine Lilić, ja vas molim da u ovom trenutku ne odgovarate direktno optuženom već da se svojim iskazom obraćate Sudu. U svakom slučaju, greška je sada ispravljena. Izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nakon što ste bili predsednik SRJ 1997. godine, da li ste bili postavljeni, imenovani za potpredsednika vlade i ponovo imenovani 1998. godine, a tu poziciju ste napustili, taj položaj potpredsednika vlade, u avgustu 1999. godine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već neko vreme ste u kontaktu sa Tužilaštvom Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju. Tokom tog vremena, da li ste ikada išta tražili od Tužilaštva?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je od strane Tužilaštva ikada išta ponuđeno ili dato u smislu nekakve pomoći?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne, ništa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom vaših pregovora sa Tužilaštvom, da li ste identifikovali jedan niz konkretnih dokumenata za koje se smatra da bi mogli da budu od pomoći Međunarodnom sudu u sprovođenju njegovih zadataka?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Neki od tih dokumenata sadrže i stenografske beleške sa važnih sastanaka na kojima ste i sami bili prisutni?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste uložili napore, u smislu ličnih kontakata, da Tužilaštvo dobije te dokumente?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema vašim saznanjima, da li je tačno da je većina tih dokumenata, naročito zapisnici odnosno evidencija Vrhovnog saveta odbrane i još jednog tela o kojem će biti reči kasnije, dakle, da li je tačno da većina tih dokumenata nije, na kraju, dostavljena od strane relevantnih vlasti, uprkos vašem pritisku, uprkos pritisku koji je trajao čitave godine nakon što ste vi identifikovali te važne dokumente?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Prema spisku koji sam ja dobio od Nacionalnog komiteta za saradnju sa Haškim tribunalom, to jeste tačno, spisku dokumenata koje sam dobio, koja su dostavljena Haškom tribunalu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ovde svedočite uz ogradu koju vam pruža oslobođenje od obaveza čuvanja državne tajne koju ste dobili od vlade, a kojom se ograničavaju teme u vezi sa kojima vi možete da svedočite. U pogledu toga da eventualno postoji rizik od otkrivanja državnih, odnosno, vojnih tajni.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: U odnosu na zahtev 219 koji ste vi dostavili Nacionalnom komitetu za saradnju sa Haškim tribunalom u Beogradu i koji je meni dostavljen od strane Nacionalnog komiteta za saradnju sa Hagom, to jeste tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prelazim na paragraf 8 vašeg svedočenja. Pretno veće će primetiti, možda je vredno ponoviti da ću ja proći kroz ovaj

iskaz redosledom koji smo identifikovali vladi, u smislu tema o kojima će govoriti svedok tokom ovog svog svedočenja. Prva tema je uloga SPS-a u zakonodavnom procesu. Gospodine Liliću, da li je tačno da je SPS imao većinu i u saveznoj i u republičkoj skupštini u vreme kada je optuženi bio predsednik Srbije, ali u isto vreme i predsednik stranke?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: SPS je od svog osnivanja 1990. godine pa sve do 2000. godine bio vodeća stranka u Republici Srbiji. Nekada je bio u poziciji da formira većinsku vladu, nekada manjinsku valdu, nekada sa koalicionim partnerima sa kojima je našao zajednički interes. Odgovor je, tačno je.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Osim jednog perioda, uglavnom je optuženi bio predsednik stranke, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li, molim vas, da nam objasnite kakvu ulogu je stranka imala u zakonodavnom procesu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Socijalistička partija Srbije kao vodeća stranka na političkom prostoru Republike Srbije i svakako značajno veliki autoritet predsednika Miloševića na dan njenog osnivanja pa i kasnije, je bila u poziciji da formira kako republičku Vladu tako i saveznu Vladu Savezne Republike Jugoslavije. Svakako da na izborima kada je imala veći broj poslanika od onoga koji je bio potreban za formiranje samostalne vlade, da su svi ministri praktično bili uglavnom iz Socijalističke partije Srbije ili pak kasnije iz neke od koalicionih stranaka. Samim tim i većinski broj poslanika u nekom od parlamenata, bilo republičkom ili saveznom, pripadao je, da upotrebim taj izraz, našoj partiji, Socijalističkoj partiji Srbije. Analogno tome, bila je u mogućnosti Socijalistička partija Srbije da utiče kako na pripremu zakona tako i na njihovo usvajanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su manje stranke bile u poziciji da budu nešto više od lobirajućih grupa, grupa za pritisak? Da li su i one same mogle da kreiraju neke zakone, da podnose zakonske predloge?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, u parlamentarnom životu Srbije bilo je moguće da sve parlamentarne stranke predlažu zakonske projekte, da utiču u zakonodavnom radu republičke skupštine. Međutim, obzirom na veliku većinu koju smo imali 1990. godine, kasnije 1992. posle tih izbora, pa

1996. godine, njihovi zakonski projekti su uglavnom ostajali na njihovim predlozima. Znači, usvaja se onaj predlog koji smo praktično mi podnosili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, dokument po tabulatorom 8 dokaznog predmeta 469 u kojem je reč o jednom aspektu zakonodavnog procesa u to vreme. To je, naime, zapisnik sa jednog sastanka Vrhovnog saveta odbrane, VSO kojim ste vi predsedavali. Zamoliću poslužitelja da stavi ovaj dokazni predmet na grafoskop, njegovu englesku verziju. Vidimo da je to sedma sednica Vrhovnog saveta odbrane, koja je održana 10. februara. Izgleda da je datum pogrešan. Ako pogledate drugu stranicu engleskog teksta pod 3 videćete, ne, ipak je to prva strana, oprostite, Vrhovni savet odbrane je utvrdio sledeći dnevni red: predlog Zakona o Vojsci Jugoslavije i predlog Zakona o odbrani. Kakvu ulogu je Vrhovni savet odbrane, dakle telo o kojem će kasnije detaljno biti reči, imao u zakonodavnom procesu?

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: Časni Sude, oprostite što prekidam, ali zanimao bi me tačan datum tog dokumenta, gospodin Najs nam to nije rekao.

TUŽILAC NAJS: Prema verziji na BHS-u, to je 10. februar 1993. godine. U engleskoj verziji očigledno postoji greška u prevodu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije ...

SUDIJA MEJ: Oprostite, samo trenutak, jedan po jedan. Mene zanima da li su zastupnici, razni zastupnici ovde prisutni u Sudu dobili ove dokumente? Da li ste dobili ovaj registrator sa dokumentima?

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: Ne, časni Sude, nismo dobili ništa.

SUDIJA MEJ: Pa, trebalo je da dobijete.

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: Hvala.

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиć, hteli ste nešto da kažete?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ja ne znam da li sam dobro čuo gospodina Najsa, on je spomenuo datum 10. februar, je li? Na srpskom, na BHS verziji datum je 22. februar 1993. godine.

SUDIJA MEJ: Da, upućuje se izgleda na sastanak 10. februara, da. Da, izvolute, gospodine Cariću.

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: 1993. godina. U tom slučaju, zahtevamo zatvorenu sednicu, uz vaše dopuštenje, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Pitam se da li u ovom trenutku, u ovoj fazi možemo tako da postupimo. Dajte da sada samo označimo dokument u svrhu identifikacije, pa ćemo se vratiti na njega kad za to dođe vreme.

TUŽILAC NAJS: Dobro, ja ću postaviti pitanje u opštim crtama.

SUDIJA MEJ: Gospodine Cariću, mi ćemo postupiti na sledeći način: sada nećemo da prekidamo. Zasada ćemo da ostavimo ovaj dokument po strani i vratićemo mu se kada za to dođe vreme. Onda će to moći da se obradi na privatnu sednici, kao što ste tražili.

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: U redu. Hvala, časni Sude.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Liliću, Vrhovni savet odbrane, da li on ima nekakvu ulogu u zakonodavnom procesu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, Vrhovni savet odbrane svakako da u ovom slučaju kada se radi o tako važnom zakonu kao što je Zakon o Vojski Jugoslavije, treba da da svoje mišljenje, ako na to mislite. Što se tiče drugih zakonodavnih akata, njegova uloga zaista nije bila toliko važna, više je konsultativna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Već smo rekli da optuženi tokom jednog vremenskog perioda nije bio predsednik SPS-a. Recite nam o kom periodu je reč i ukratko nam objasnite zašto je on tada prestao da bude predsednik stranke?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da se radi o 1992. godini kada je za predsednika, bolje rečeno, kada je mesto predsednika Socijalističke Partije Srbije ustupljeno dotadašnjem članu Predsedništva Socijalističke Federativ-

ne Republike Jugoslavije, gospodinu Bori Joviću. Mogu da budu dva razloga u pitanju. Jedno je što je gospodin Jović ostao bez funkcija na, na saveznom nivou, a drugo je Ustav Republike Srbije, ja mislim, ako se ne varam da se radi o članu koji definiše, koji definiše vršenje funkcije predsednika republike, Republike Srbije, praktično predsednik Republike Srbije ne može da se bavi drugim javnim funkcijama, ali veći značaj dajem onom prvom razlogu, obzirom da kasnije predsednik Milošević ponovo, logično, preuzima tu veoma značajnu funkciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je 1995. godine optuženikova supruga osnovala, odnosno učestvovala u osnivanju jedne političke stranke koja se zvala JUL, Jugoslavenska ujedinjena levica?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, postoji uverenje da je Jugoslovensku levicu negde krajem jula meseca 1995. godine osnovala gospođa Marković. Da li je osnovala gospođa Marković ili predsednik Milošević, zaista, ja na to pitanje ne mogu da dam odgovor.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Po osnivanju te stranke, kakvu vrstu uticaja i kontrole su imali SPS i JUL, u kombinaciji, zajedno?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja bih veoma voleo kada bih mogao da razdvojim uticaj Socijalističke partije Srbije od uticaja Jugoslovenske levice, ali obzirom na postavljeno pitanje, ja imam običaj da kažem i želim to da ponovim ovde, mislim da je Jugoslovenska levica preuzela skoro sve značajne funkcije u Republici Srbiji, kasnije i u Saveznoj Republici Jugoslaviji, koristeći pri tom zaista ogromnu snagu i mrežu i kadrove koje je Socijalistička partija Srbije imala. U svakom slučaju i Socijalistička partija Srbije i Jugoslovenska levica su apsolutno bile pod dominacijom autoriteta predsednika Miloševića. Kontrolisani su skoro svi finansijski tokovi sa strane članova Jugoslovenske levice u Republici Srbiji, Saveznoj Republici Jugoslaviji, medijski prostor, mislim da su vodeći članovi JUL bili praktično na svim značajnijim funkcijama u Republici Srbiji.

prevodioci: Mikrofon gospodina Najsa nije uključen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. Dokument pod tabulatorom 2 dokaznog predmeta 469, ne znam da li časni Sud ima englesku verziju, ja je nemam, pogledaćemo brzo o čemu je ovde reč. Gospodine Lilić, ovo su grafikoni koji pokazuju udeo glasova koje su stranke osvojile na izborima

1990., 1993., 1994. i 1997. i 2000. godine. Prvi izbori za Skupštinu Republike Srbije, vidimo da najveći deo ima SPS, taj broj se smanjio 1993. godine da bi se 1994. ponovo povećao. Zatim 1997. godine imamo u kombinaciji SPS i JUL, tu ponovo dolazi do određenog opadanja a onda imamo veliki pad 2000. godine. Na drugom dokumentu se mogu videti izborni rezultati nakon izbora za Skupštinu SRJ od 4. juna 1992. godine. Stranice koje slede se odnose na 2003. godinu, što možda i nije toliko važno. Uglavnom, ova dva prva grafikona pokazuju većinu koju je imao SPS a kasnije u kombinaciji SPS i JUL. Je li tako?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, gospodin Lilić je maločas rekao da su vodeći članovi JUL-a praktično držali sve važnije pozicije unutar Republike Srbije. Možete li nam, molim vas, dati jedan ili dva primera za to?

SVEDOK LILIĆ: Kako ne. Mogu da iznesem sijaset primera, ali recimo, ministar zdravlja, recimo, gospođa Leposava Miličević, potpredsednik republičke vlade, gospodin Bojić, direktori fondova zdravstva, prvo gospodin Đorđević, zatim gospodin Đokić. U saveznoj vladi gospodin Boriša Vuković preko koga su išli svi spoljnotrgovinski aranžmani, ministar informisanja, gospodin Goran Matić, savezna vlada, ministar telekomunikacija, gospodin Marković, savezna vlada i čitav niz drugih imena koja bih mogao da vam nabrajam. U svakom slučaju, bili su na funkcijama koje su bile dominantne, pre svega sa aspekta, kako ekonomskog, tako i medijskog.

SUDIJA ROBINSON: Hvala.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 18 rezimea, završili smo sa grafikonima. Kako su odluke unutar SPS-a donošene? Odakle su poticale i kako su se razvijale?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: SPS je pre svega bio jedna od najznačajnijih, ako ne i najvećih partija u tom delu Evrope (Europe), odnosno u tom delu Balkana u odnosu na broj članova koji je imao, broj mesnih odbora koji je bio preko 10.000, praktično na svakoj izornoj jedinici je bio po jedan mesni odbor, i broju uglednih članova koji su u početku bili u SPS-u koji se kasnije koalicijom sa Jugoslovenskom levicom osipaju, obzirom da je, ja moram da iznesem taj podatak, Jugoslovenska levica prvi put izašla samostalno na izbore tek 2000. godine i tada se pokazalo da je njeno uporište u biračkom telu zaista minorno u odnosu na uticaj koji je imala u političkoj, ekonom-

skoj i svakoj drugoj vlasti. Generalno, odluke su donošene u jednom, rekao bih u najvećem broju slučajeva, u jednom užem krugu ljudi. Normalno, ja govorim u periodu u kome mi je to poznato, pr svega u drugoj polovini, polovini devedesetih godina, mislim da su sigurno odluke koncipirane, pre svega, od samog predsednika Miloševića i u atmosferi kod kuće. Zatim su te odluke preko najužeg kruga saradnika predsednika Miloševića prenošene na Izvršni odbor ili su pak odmah distribuirane u javnost, nekada i bez sednice Izvršnog odbora. Izvršni odbor je praktično legitimisao odluke u tom užem krugu kod predsednika Miloševića, a kasnije su, preko najlojalnijih kadrova unutar SPS-a po dubini, znači okružnih, lokalnih i mesnih odbora pretakane u odluke koje su bile izvršne, praktično. Svakako da ni jedna značajna odluka, normalno, nije mogla biti doneta bez saglasnosti i autoriteta predsednika Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li možete da nam kažete imena tog užeg kruga koji ste pomenuli, tih ljudi koji su se ponekad zvali "vlada u senci"?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Kada su u pitanju članovi Socijalističke partije Srbije, jedan broj ljudi se smenjivao, svakako, zavisno od perioda o kome se razgovara, ali postoji jedan konstantan broj ljudi koji se nalazio oko predsednika Miloševića. To su, pre svega, gospodin Mirko Marjanović, predsednik Vlade Republike Srbije, skoro sedam godina je, ako se ne varam, bio na čelu Republike Srbije, istovremeno i direktor jednog od vodećih spoljno-trgovinskih preduzeća, zahvaljujući, pre svega, državnim aranžmanima ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zamoliću vas da govorite u kraćim crtama, pošto nemamo toliko vremena.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Zatim bih naveo gospodina Dragana Tomića, predsednika republičke Skupštine, svakako gospodin Milomir Minić koji je bio predsednik Veća građana, sigurno, kasnije gospodin Milan Milutinović, nakon toga gospodin Živadin Jovanović, Gorica Gajević, i vrlo interesantan član tog tima je sigurno gospodin Uroš Šuvaković. Normalno i po potrebi neki drugi ljudi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Znamo za čoveka po imenu Šainović, da li je on bio u tom užem krugu ili ne?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, njegovo ime sam ispustio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo mi potvrdite, pošto ćemo kasnije doći na detalje. Dobrica Ćosić je bio sklonjen sa funkcije zbog optužbe da je prekršio Ustav jer je imao sastanak sa načelnikom Generalštaba, a to je bila tema o kojoj se ranije nije razgovaralo na sastanku SPS-a. Tačnije, Vrhovnog saveta odbrane.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Dobrica Ćosić je smenjen sa funkcije predsednika zbog sastanka koji je održan u Dobanovcima sa, ja mislim, kolegijumom načelnika Generalštaba, tada gospodina Žike Panića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je zatim izneto pred saveznu skupštinu, to je uradio optuženi i onda je zbog te optužbe, zbog toga je taj čovek smenjen sa funkcije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta se desilo, stigao sam do paragrafa 20, šta se dogodilo sa članovima SPS-a koji su se protivili politici, nekoj politici koju je, kako ste rekli, vodila porodica i uži krug optuženog?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Oni su vrlo brzo prestajali da budu članovi SPS-a, bilo svojom voljom ili su bili isključeni iz Socijalističke partije Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste u rezimeu izneli detalje o tome kako ste vi izgubili svoju funkciju. Dosta tih informacija je dostupno javnosti. U prvoj rundi, u prvom krugu vi ste imali veliku većinu, veći broj glasova od Šešelja. Međutim, na kraju ste povukli svoju kandidaturu i Milutinović je dobio ogromnom većinom. Po vašem mišljenju, da li su optuženi i njegova supruuga učestvovali u tim izborima na način koji je bio nepovoljan za vas?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Radi se o izborima 1997. godine za predsednika Republike Srbije u kojima, sa ove distance sigurno mogu da potvrdim, bila je veoma nečasna uloga pojedinih članova moje vlastite partije, a obzirom da znam relacije po kojima se mogu ispunjavati takvi nalozi, sigurno je da je bila značajna uloga i gospodina Miloševića i gospođe Marković. Normalno, ja svakako ne bih ni bio kandidat da nije bilo njihove ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinite, to je zasada dovoljan odgovor. Za naše potrebe je dovoljan. Hvala, gospodine Liliću, izvinjavam se što moram brzo da prolazim kroz ovo, ali shvatate koliko nam je ograničeno vreme. Zaista je ograničeno. Idemo na tabulator 3, dokaznog predmeta 469 gde ćemo videti malo više i detaljnije o programu SPS-a. Molim Pretresno veće da

pogleda broj u gornjem desnom uglu strane, prvo ću da se pozovem na stranu 11 dokumenta koji se zove "Program Socijalističke partije Srbije", koji je usvojen, kao što ovde piše, na Kongresu održanom 16. jula 1990. godine. Na strani 11 od 13 strana u engleskoj verziji pod naslovom "Srpska dijaspora", da li je platforma vaše politike bila sledeća: "Socijalistička partija Srbije će redovno pratiti uslove života i razvoja delova srpskog naroda u drugim republikama i u inostranstvu i održavati žive veze sa njihovim," to je pri dnu strane, gospodine Lilić, izvinjavam se, "i održavati žive veze sa njihovim političkim, kulturnim i drugim organizacijama, smatrajući prirodnim da i drugi održavaju takve odnose sa delovima svojih naroda u Srbiji. Ona će im pružati materijalnu i moralnu podršku doprinoseći poboljšanju uslova njihovog života, očuvanju njihovog nacionalnog identiteta, kulturne tradicije i intenzivnijem kulturnom razvoju". I u dnu iste strane, na engleskom ili negde na drugoj trećini strane u vašoj verziji, gospodine Liliću, piše: "Novim Ustavom Jugoslavije treba utvrditi mogućnost formiranja autonomnih pokrajina u Jugoslaviji na osnovu izražene volje stanovništva i nacionalnih, kulturnih i drugih specifičnosti". Da li je to bio sastavni deo politike vaše partije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na Drugom kongresu 23. i 24. oktobra 1992. godine, to je tabulator 4, molim da Pretresno veće pogleda stranu 31 od 40, a molim poslužitelja da svedoku okrene stranu 30 od 38, možemo zapravo da pogledamo dno 29. strane, podnaslov: "Jugoslavija slobodna federativna republika". Na strani 31 engleske verzije piše: "Opredeljenje za Jugoslaviju je zasnovano na različitim osnovama. Ono omogućuje zajednicu sa crnogorskim narodom. Očuvanjem Jugoslavije očuvana je matična srpskog naroda, bitna garancija zaštite svih delova srpskog naroda, omogućena legitimna briga o Srbima izvan Srbije i stvorena institucionalna mogućnost da se u budućnosti Saveznoj Republici Jugoslaviji priključe i Krajina i Srpska Republika Bosna i Hercegovina. Bez obzira na sve otpore priznanju Savezne Republike Jugoslavije, njen međunarodni pravni kontinuitet se sa stanovišta međunarodnog prava može teže osporavati nego uspostavljanje suverene države Srbije, pa je i sa te strane preuređenje Jugoslavije optimalno rešenje". Da li je to bilo mišljenje koje je izraženo na Drugom kongresu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, to je u trenutku kada je već konstituisana Savezna Republika Jugoslavija. U Ustavu Savezne Republike Jugoslavije postoji ovakva mogućnost i ovo jeste bila jedna od značajnih aktivnosti svih

nas u Socijalističkoj partiji Srbije, uključujući i prethodne oblasti o kojima ste govorili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Po vašem sudu, ovo je paragraf 32 u rezimeu, da li je optuženi imao neke šire političke ili vojne strategije koje su bile u skladu sa politikom SPS-a ili možda nisu bile u skladu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Moram da priznam da ne razumem potpuno pitanje. Ako možete da budete precizniji?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. U to vreme, da li je optuženi svojim izjavama pokazivao nameru da ujedini sve Srbe u jednoj državi?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: "Svi Srbi u jednoj državi", to je teza koja se povlači već niz godina i jedino je Savezna Republika Jugoslavija, uz ostale mogućnosti o kojima smo pričali, bila ta država u kojoj su svi Srbi bili u jednoj državi. Svakako se činio napor da se sačuva taj prostor, da Srbi ostanu u takvoj jednoj državi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim sada da na kratko pogledamo tabulator 5. Taj dokument imamo samo na engleskom. Ovo je izveštaj Bi-Bi-Si-ja (BBC) o jednom govoru koji je održao optuženi. Molim da slušate ovo u prevodu, to je govor optuženog iz 1991. godine gde se kaže sledeće: "Mi tvrdimo i smatramo da svaki narod ima jednako pravo da slobodno odlučuje o svojoj sudbini. Ovo pravo može biti ograničeno samo istim takvim pravom drugih naroda. Što se tiče srpskog naroda, on želi da živi u jednoj državi. Zbog toga razdvajanje na nekoliko država koje bi razdvojilo srpski narod i nateralo ga da živi u različitim suverenim državama je sa naše tačke gledišta neprihvatljivo i, dozvolite mi da kažem, apsolutno isključeno. Srpski narod će živeti u jednoj državi i svaki narod koji želi da živi sa srpskim narodom u istoj državi na ravnopravnoj osnovi je dobrodošao. Konfederacija nije država". Da li se to poklapa sa stavovima koje je optuženi javno iznosio u to vreme?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, sa tim što se nas tiče u Socijalističkoj partiji Srbije, to se odnosilo na pravo na referendum, da oni koji žele da ostanu u toj Jugoslaviji ostanu, a isto tako pravo su imali oni koji su želeli da odu, pretpostavljam da se ovaj govor odnosi na taj period, svakako je odgovor da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 6, Treći kongres SPS-a održan je otprilike 2. marta 1996. godine. I tu je optuženi održao jedan govor dobrodošli-

ce, to je u prvom pasusu, otprilike u petom ili šestom redu. Optuženi kaže sledeće: "Srbija je materijalno i moralno pomagala sve Srbe u nevolji, one u ratu, gde se ratovalo, one u miru gde se nije ratovalo, one u izbeglištvu ovde u svojoj kući i sve to dok se i sama nalazila pod sankcijama koje je, uostalom i dobila zbog te materijalne i moralne pomoći Srbima izvan Srbije". Da li je to bio sastavni deo opšte politike koju je zagovarao optuženi i koja se ponovila i na Četvrtom kongresu u februaru 2000. godine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da se vratimo na pitanja koja sam vam postavio ranije. Ove političke izjave koje su iznošene unutar stranke, da li su se one uklapale, koliko ste vi mogli da prosudite, sa političkom i vojnom strategijom optuženog u to vreme?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Što se tiče pružanja pomoći i svega onoga što su bile aktivnosti unutar Socijalističke partije Srbije, odgovor je da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prelazim na sledeću temu za koju ste dobili dozvolu da svedočite, to su paragrafi 37 i 38 pod naslovom "De jure ovlašćenja predsednika Srbije". Mislim da bi zapravo bilo prikladnije da to obradimo u okviru sledećeg odeljka koji nosi naslov "De jure ovlašćenja predsednika Savezne Republike Jugoslavije". Gospodine Liliću, što se tiče vašeg položaja predsednika, da li je to bila pozicija, odnosno, položaj koji je nosio realnu vlast ili je to jedna formalna funkcija? Samo u par rečenica, molim.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pozicija predsednika Savezne Republike Jugoslavije definisana Ustavom, članovima 135, 136 Ustava Jugoslavije je protokolarna funkcija. Na saveznom nivou je tipičan "kancelarski" princip vlasti gde su sva ovlašćenja, praktično, u rukama savezne vlade i saveznog premijera, tako da je funkcija predsednika SRJ čisto protokolarna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se to promenilo kada su 2000. godine doneti amandmani na Ustav SRJ?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, u jednoj meri se promenilo 2000. godine, promenama, zapravo izmenama ustava, članova koji definišu ovlašćenja i mandat i način izbora predsednika Savezne Republike Jugoslavije. Obzirom da je u prethodnom ustavu predsednik Savezne Republike Jugoslavije posredno biran odlukom političkih partija u saveznoj skupštini, odnosno većinskom voljom onih koji su tu većinu imali, a ovom izmenom je data mogućnost da se promeni mandat sa četiri godine, koliko je bio man-

dat za vreme dok sam ja bio predsednik, na dva mandata po četiri godine, pri čemu se predsednik neposredno bira, što mu daje poseban legitimitet i značaj i značajno mu povećava ovlašćenja. Istovremeno su, u jednom delu i smanjena ovlašćenja predsednika savezne vlade.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ću da pređem i zvanično na podnaslov “*De jure* ovlašćenja predsednika Savezne Republike Jugoslavije” koji ima nekoliko pododeljaka za koje ste vi dobili dozvolu. Možete li ukratko, molim vas, da nam kažete kakav je bio način komandovanja Vojskom Jugoslavije koja je bila u rukama predsednika Savezne Republike Jugoslavije i kakva je bila uloga odluka koje je donosio Vrhovni savet odbrane u tom lancu komandovanja?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Vi ste upravo dali prevelika ovlašćenja predsedniku Jugoslavije, kad kažete da je vojska bila u njegovim rukama, što nije dobro ako bi se predsednik tako ponašao. Predsednik Jugoslavije je bio jedan od trojice ravnopravnih članova Vrhovnog saveta odbrane. Kada je u pitanju predsednik Jugoslavije, može se reći u odnosu na član 4 Zakona o Vojsci Jugoslavije da predsednik komanduje Vojskom Jugoslavije u ratu i miru, pre svega i isključivo u skladu sa odlukama Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 42. U kojoj meri je predsednik SRJ mogao da dobija izveštaje od srpske Državne bezbednosti?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Predsednik SRJ je, nije bio jedan od, jedna od institucija koja je, bar po nekom pravilu, redovno dobijala izveštaje od Državne bezbednosti, međutim, ukoliko bi ih zatražio, zainteresovan za neku konkretnu situaciju, ja sam ih dobio. Redovno sam dobijao druge izveštaje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakva je ovlašćenja imao predsednik SRJ, ako ih je uopšte imao, u pogledu unapređivanja vojnih lica? To je paragraf 43 rezimea.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Postoje razna tumačenja, ali u principu ja sam poštovao princip koji je definisan članom 136 Ustava Savezne Republike Jugoslavije i uredbom koju je donela savezna vlada o unapređenju vojnih lica, pri čemu je predsednik imao pravo da vrši unapređenje generala u čin general-majora pa nadalje i po uredbi o kojoj sam govorio, da unapređuje prvu klasu pitomaca vojnih akademija. Svakako da sam ja redovno izveštavao i konsultovao Vrhovni savet odbrane, a sva unapređenja su doneta na predlog načelnika Generalštaba i njegovog kolegijuma.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, dokazni predmet isti broj 469, sledeći tabulator broj 9, to je zapisnik, tačnije izvod iz zapisnika sa pete sednice Vrhovnog saveta odbrane, održane 9. juna 1998. godine, kada ovaj svedok već više nije zauzimao svoju funkciju. Ja sam obavešten da vlada nije izrazila nikakvu zabrinutost povodom nacionalne bezbednosti u ovom pogledu, ali mogu da ih pitam ponovo.

SUDIJA MEJ: Da li želite da to obrađujete baš sada? Možda ćemo kasnije imati niz takvih dokumenata, pa možemo da ih sjedinimo i pozabavimo se njima u isto vreme. Da čujemo šta ima da kaže predstavnik vlade.

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: To je tačno. Mi nemamo nikakve primedbe niti prigovore u pogledu tog dokumenta.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 9, to je znači taj zapisnik. Verzija koju ima Pretresno veće je obeležena. Imamo pod stavkom 2 dnevnog reda kadrovska pitanja, ako Pretresno veće bude ljubazno da okrene strane 4 od 8, i svedoka molim da okrene stranu, mislim da je to broj, odnosno, strana koja u gornjem desnom uglu ima broj 01132438. Gospodine Liliću, to je znači taj zapisnik sa sastanka Vrhovnog saveta odbrane gde je optuženi tražio od generala Perišića da podeli primerke materijala sa predlozima za kadrovska rešenja. Perišić je informisao učesnike sednice da su o tom pitanju raspravljali na kolegijumu načelnika Generalštaba i da su predložena rešenja usaglašena sa saveznim Ministarstvom za odbranu. Zatim vidimo odluku o prestanku profesionalne vojne službe, pomenuti su Babić Božidar i Marković Mihailo, a onda se dalje nalaze predlozi za unapređenje u viši čin. Kako se ovaj dokument uklapa sa vašim shvatanjem uloge predsednika i uloge Vrhovnog saveta odbrane u unapređenju vojnih oficira?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa evo, to je upravo način o kome sam ja maločas govorio i pretpostavljam da je ova lista predhodno usaglašena na neki način. U svakom slučaju, mislim da je ispoštovan predlog kolegijuma načelnika Generalštaba i da je Vrhovni savet odbrane u celosti prihvatio ovaj predlog, što smatram da je sasvim u redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo preći na paragraf 51 da bi uštedeli vreme. Tokom vašeg mandata, recite nam nešto o potčinjavanju MUP-a

Vojsci Jugoslavije. U kojim okolnostima se to dogodilo, odnosno, moglo desiti?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: MUP, odnosno bolje rečeno, pojedine jedinice policije iz jedne i druge republike mogu biti potčinjene u komandnom smislu vojsci samo u određenim situacijama, u vreme neposredne ratne opasnosti, samog rata, za vreme ratne opasnosti i svakako u vreme vanrednog stanja, bilo na celoj teritoriji republike, bilo na jednom delu republike iz razloga koji bi bili motiv za uvođenje vanrednog stanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 52. Vi verovatno možete da nam objasnite neke termine sa kojima smo već upoznati. To su Vrhovna komanda i Štab Vrhovne komande. Šta je Vrhovna komanda?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Vrhovna komanda postoji samo u, za vreme rata, a štab Vrhovne komande je najstručnije telo koje je praktično u funkciji organizacije odluka koje donosi Vrhovna komanda. Vrhovna komanda se formira na osnovu strategije oružane borbe i doktrine odbrane Savezne Republike Jugoslavije. Vrhovnu komandu čine članovi Vrhovnog saveta odbrane, tada i jedino tada je predsednik Vrhovnog saveta istovremeno i vrhovni komandant oružanih snaga. U tom trenutku oružane snage sadejstvuju tako što im se pripajaju, priključuju pojedine jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova. Koje su to jedinice, ja o njima ne mogu da govorim. Pored članova, stalnih članova Vrhovnog saveta odbrane, Vrhovnu komandu čine i ministar savezni unutrašnjih poslova, ministar inostranih poslova, predsednici oba Veća republika i Veća građana savezne skupštine, a Štab Vrhovne komande je u stvari Generalštab koji preuzima ulogu Štaba Vrhovne komande.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Savezno ministarstvo odbrane, odnosno, ministar?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, zaboravio sam da pomenem i savezni ministar odbrane takođe čini Vrhovnu komandu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mandat i obaveze Štaba Vrhovne komande i Vrhovne komande, ukoliko bude potrebno da to istražimo, možemo da nađemo u dva dokumenta. Recite nam, molim vas koja su to dva dokumenta?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, to su dva dokumenta koja usvaja Vrhovni savet odbrane i pretpostavljam da je, obzirom da je NATO bombardovanje počelo 24. marta, da je istog dana uvedeno ratno stanje, pretpostavljam

da je Vrhovna komanda odlukom predsednika Miloševića i formirana na osnovu ta dva dokumenta, to je strategija oružane borbe i vojna doktrina Savezne Republike Jugoslavije. I možete ih naći u saveznoj vladi, saveznom Ministarstvu odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Paragraf 56 rezimea vašeg svedočenja, mada smo ovo već prešli, ali kako bi stvari bile jasne i da vidimo detalje. Kada je ustanovljen plan odbrane, koje telo ga je usvojilo?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Plan odbrane zemlje usvaja Vrhovni savet odbrane, to je dokument sa visokim stepenom poverljivosti, nosi oznaku državne tajne. Ja mogu da kažem samo da sadrži praktično kompletno razrađene planove odbrane za celokupnu teritoriju Savezne Republike Jugoslavije. Njegovu, znači odluku o njegovoj upotrebi donosi predsednik Savezne Republike Jugoslavije. Svakako da on može da trpi određene izmene, zavisno od ukupne političke i bezbednosne situacije i u regionu, a i unutar zemlje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema vašim saznanjima, odnosno, shvatanjima da li se on redovno menjao ili ne naročito često?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Plan odbrane zemlje logično da se veoma retko menja ili bi bar tako trebalo da bude. Za vreme mog mandata praktično nije ni jednom promenjen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znate ili imate neka uverenja o tome da li je on promenjen pre kampanje NATO?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne znam, ali obzirom na specifičnost tog rata, verovatno je trpeo neke izmene, ali ne mogu da tvrdim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći naslov je "Ustavni okvir Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije". Gospodine Liliću, čuli smo brojne iskaze o ustavnim pitanjima i uspostavljanju ovih tela, a čuli ste da je Pretresno veće reklo da vi u tom smislu niste stručnjak. Možda i niste čuli, nije ni važno, u svakom slučaju, vi niste stručnjak za pravo. Ali mi dozvolite sledeće pitanje: da li su republički i savezni ustav ikada usklađeni?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Na žalost, u najvećem delu ili u onom najbitnijem delu nisu nikada. Republički, Ustav Republike Srbije donet je 1990. godine, savezni ustav 1992. godine, aprila i Ustav Republike Crne Gore u jesen 1992. Moj je utisak i pored čitavog niza nastojanja, da to nije odgovaralo republičkim, ni vladama ni predsednicima, da bi se tako izgubio i njihov

uticaj i uticaj same republike, znači nisu usaglašeni sa Ustavom Savezne Republike Jugoslavije. Najbolji primer toga je intenzivna želja, sa saveznog nivoa, da se konstituiše jedinstven sistem nacionalne bezbednosti kao bi se uvezale sve republičke i savet za bezbednost u jedan značajan sistem i time imalo obilje informacija i to nije prihvaćeno ni sa jedne ni sa druge strane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema vašem sudu, da li je postojala samo jedna jedina institucija koja je zaista funkcionisala na saveznom nivou i ako jeste koja je to bila institucija?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Na saveznom nivou, onoliko koliko je to bilo moguće, funkcionisala je Vojska Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala. Sada prelazim na sledeći naslov: "Državno veće za koordiniranje stavova o državnoj politici", paragraf 58 i nekoliko narednih. Da li ste čitajući zapisnike i evidencije saznali za telo koje se zove nešto kao "Državno veće za koordiniranje stavova o državnoj politici", koje je postojalo i funkcionisalo za vreme vašeg prethodnika Dobrice Ćosića?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, postavši predsednik imao sam priliku da vidim stenografske beleške sa sastanka Saveta za usaglašavanje državne politike Savezne Republike Jugoslavije. Oni, koliko se ja sećam, nose oznaku stroge poverljivosti, odnosno državne tajne i ja neću moći da ih komentarišem u skladu sa Pravilom 90.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako su se vodili zapisnici sa tih sastanaka, gospodine Lilić?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ako mislite na ovaj Savet za usaglašavanje stavova o vođenju državne politike, radi se o stenografskim beleškama.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li to znači da se zapisivalo doslovno sve ono šta su ljudi govorili na sastancima tog saveta?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, najvećim delom da, sigurno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su zapisnici sa sastanaka tog tela dokumenti koji su traženi po istom zahtevu za pomoć broj 219, koji ste već pomenuli, zahtevu koji je podnet juna prošle godine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, oni jesu na spisku 219 ja sam ih lično zamolio da imam uvid u zapisnike koje nisam čitao. Na žalost, nisam imao tu priliku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to telo na neki način bilo komplementarno Vrhovnom savetu odbrane na koji ćemo se kasnije detaljno vratiti?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ono što je sigurno, to telo je sastavljeno od najuticajnijih i najznačajnijih funkcionera Republike Srbije i Republike Crne Gore i Savezne Republike Jugoslavije. Analogno tome, tu su bili prisutni i članovi Vrhovnog saveta odbrane. Znači, čak je bio širi sastav od saziva Vrhovnog saveta odbrane. Mada to telo nije imalo *de jure* ovlašćenja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je taj Savet, prema vašem mišljenju, bio manje ili više uticajan od Vrhovnog saveta odbrane?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ako se pogledaju *de facto* nadležnosti ljudi koji su prisustvovali sastanku saveta i koji su svojim autoritetom mogli da odlučuju ili kasnije realizuju odluke koje su donete na Savetu za usaglašavanje državne politike, normalno, posmatrajući aspekt donetih odluka, tada je savet imao mnogo širi značaj od značaja Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Savet je prestao da postoji kada ste vi postali predsednik, ako se ne varam.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I od tog trenutka pa nadalje nije bilo političkog organa koji je mogao delovati sa Republikom Srpskom, odnosno Republikom Srpskom Krajinom, osim nečega što se zvalo srpsko Ministarstvo za saradnju sa Srbima van Srbije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, pre vašeg mandata, postajao je ovaj široki savet koji je imao predstavnike, po potrebi, mislim i pripadnike Republike Srpske i Republike Srpske Krajine.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, njegovo članstvo je bilo vrlo široko i veoma uticajno, a postoje i stenografski zapisnici onoga što je rečeno na tim sastancima.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam to upravo rekao u odgovoru na vaše predhodno pitanje, da postoje stenografske beleške i da je savet raspravljao o temama koje su bile značajne za tada vođene pregovore sa međunarodnom zajednicom i drugim temama.

SUDIJA ROBINSON: Zašto je taj savet prestao da postoji kada ste vi postali predsednik? Da li je bio neki konkretan razlog za to?

SVEDOK LILIĆ: Ne, gospodine Robinson (Robinson), savet je prema mojim saznanjima konstituisan odlukom gospodina Dobrice Ćosića, prethodnog predsednika. On je smatrao da je taj savet u takvom obliku potreban, ja sam smatrao da treba poštovati ono šta su nadležnosti predsednika Savezne Republike Jugoslavije u okviru njemu datih mogućnosti kroz Ustav Jugoslavije, a istovremeno postojale su državne institucije koje su se mogle baviti tim poslom, Vlada Srbije, savezna vlada, predsednik Republike Srbije. I istovremeno su praktično sve aktivnosti koje su bile vezane za pregovaračke poslove u odnosu na međunarodnu zajednicu prenete od predsednika Miloševića, njegove aktivnosti su bile na neki način legitimisane od strane Srba van granica Republike Srbije. Znači jednostavno nije ukinut, on je prestao da postoji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko sastanaka ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite nastavite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se, časni Sude. Koliko sastanaka ovog saveta je sve ukupno, prema vašim saznanjima, održano?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam imao prilike da pročitam četiri stenograma sa prva četiri sastanka, jer su me na neki način oni posebno interesovali. A prema mojim saznanjima, bilo je oko sedam sastanaka tog tipa, obzirom na relativno kratak period u kome je gospodin Ćosić bio predsednik Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, oprostite, zanemario sam činjenicu da predstavnici vlade nemaju primerak ovog rezimea svedočenja. Oni svakako to moraju imati. Ja ću ih sada pozvati da pogledaju paragraf 61 koji se nalazi na stranici 17. U međuvremenu, ako dozvolite, podsetio bih Pretresno veće da se o ovim dokumentima govorilo u nekim molbama, to su molbe broj 48 i 49. Postojao je određen otpor dostavljanju ovih dokumenata, na osnovu toga da oni izlaze iz relevantnih okvira i da se radi o izuzetno teškom i iscrpnom poslu, ali ne iz drugih razloga. Dakle, molim vas da pogledate paragraf 61 rezimea. Mislim da svedok može da nam pomogne u vezi sa ovim što je ovde iznešeno, pa ću mu postaviti sledeće pitanje. Izvinjavam

se još jednom što zastupnici nisu unapred imali kopiju ovog rezimea, sad je on pred njima.

SUDIJA MEJ: Možda biste trebali da pitate svedoka da li on misli da može da da odgovor na ovo pitanje ili ne i da li ima nekih problema u vezi sa tim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Liliću, da li ste vi u poziciji da nam ispričate svoju verziju, prema vašim shvatanjima, onoga što se nalazi u ovim beleškama kada i ako one dođu do nas? Zanima me sastanak od 9. januara i nešto što je optuženi rekao u prisustvu predstavnika Republike Srbije, SRJ, Crne Gore, Republike Srpske i Republike Srpske Krajine, a ticalo se nekih *de jure* i *de facto* pitanja. Dugačko je pitanje, znam, ali se zapravo može odgovoriti sa da i ne. Da li možete da nam date vašu verziju onoga što je on rekao u tom okruženju?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja mogu da pokušam da prepričam, otprilike, šta stoji u jednom delu tog stenograma, obzirom da ih nisam ni ja tako skoro čitao, vezano za 1993. godinu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako nema nikakvih prigovora, ja ću zamoliti svedoka da nam to i kaže.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Radi se, zašto sam zapamtio, radi se o jednoj vrlo specifičnoj rečenici koju sam ja veoma dobro zapamtio i na neki način se iz poštovanja prema gospodinu Miloševiću, računajući to vreme, rukovodio i sam sa time što je u jednom delu rekao. Ta rečenica otprilike glasi da za narod možete sve žrtvovati osim vlastitog naroda. A rečeno je u kontekstu toga da treba mirnim sredstvima da se *de jure* ostvare one stvari koje su *de facto* postignute. Mislilo se na pregovore koji slede, mislilo se na jedinstvo koje je postignuto, političko, privredno, kulturno u odnosu na Republiku Srpsku, Republiku Srpsku Krajinu i evo, otprilike to je to šta bih ja mogao da kažem. Znači da se legitimizuje ono što je već postojalo na terenu, da se legitimise od međunarodne zajednice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prelazim na sledeću temu, Vrhovni savet odbrane, paragraf 65 ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Taj tekst koji je maločas gospodin Najš citirao, da li je taj tekst uopšte dostavljen meni, jer ja ga nemam. Mogu da pročitam u rezimeu, ali gospodin Najš pominje nekakve stenograme saveta koji je formirao prvi predsednik SRJ Dobrica Ćosić. Ja u celoj dokumentaciji nisam video ni jedan stenogram sa sednica tih saveta, iz svega ovoga što sam dobio ovih proteklih dana.

SUDIJA MEJ: Oni nisu obelodanjeni. Prema tome, nemate ih, ali u vezi sa njima možete da postavljate pitanja kada za to dođe vreme, kad budete ispitivali svedoka. Ali u svakom slučaju ni jedan od tih dokumenata nije dostupan. Gospodine Najš, izvolite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, paragraf 65, već smo čuli dosta toga o Vrhovnom savetu odbrane, njegovom sastavu, dakle, predsednici SRJ, Srbije i Crne Gore. Ta tri člana, da li su oni imali pravo glasa? I tehnički govoreći, da li su oni bili ravnopravni u pogledu svojih prava i ovlašćenja?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, sva tri člana Vrhovnog saveta odbrane, predsednici tih republika su bili ravnopravni u okviru Vrhovnog saveta odbrane i u pogledu donošenja odluka. Jedino pravo koje je bilo različito jeste pravo predsednika Savezne Republike Jugoslavije da na osnovu odluka Vrhovnog saveta odbrane kasnije te odluke, u vidu naredbe, prenosi na Vojsku Jugoslavije, preko načelnika Generalštaba, normalno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte, molim vas, tabulator 12, dokument pod tabulatorom 12, oprostite tabulatorom 11 koji bi možda mogli da stavimo na grafoskop. Da li je ovo dijagram koji prikazuje savet i njegove članove, one koji su imali pravo glasa, zatim lanac komande, komandovanja sve do načelnika Generalštaba i još niže, oružanih snaga, da li vidimo na levoj strani Srbiju, uključujući i Kosovo i Vojvodinu i ispod toga Crnu Goru i SRJ posebno označene? Dakle, da li je ovo jedan ispravan šematski prikaz kako je bilo sastavljen i radio Vrhovni savet odbrane?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, meni je loša slika ovde na monitoru, pa ću pogledati, mislim koliko vidim nedostaje još jedino ministar, savezni ministar odbrane, uglavnom jeste, odgovara ta šema Vrhovnom savetu odbrane. Svakako, po potrebi su mogli da budu pridodati i drugi članovi koji nisu imali pravo glasa, mogli su da informišu samo u pojedinim oblastima koje su savet zanimala, ali nisu imali pravo odlučivanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Načelnik Generalštaba, možete li ukratko da nam kažete kakva je bila njegova odgovornost, njegova zaduženja, kome je on podnosio izveštaj i koga je on sve kontrolisao?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Logično je da načelnik Generalštaba podnosi izveštaje u okviru naredbi koje je dobio, a shodno odlukama Vrhovnog saveta odbrane, pre svega predsedniku Savezne Republike Jugoslavije. Automatski i predsednik Savezne Republike Jugoslavije je bio taj koji je trebao da se stara o sprovođenju odluka Vrhovnog saveta odbrane i da na sledećoj sednici ili nekoj od sednica informiše preostalu dvojicu članova Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on zajedno sa drugima prisustvovao sastancima Vrhovnog saveta odbrane, iako nije imao pravo glasa?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Prisustvo načelnika Generalštaba po prirodi poslova koje je Vrhovni savet odbrane imao bilo je obavezno na sednicama Vrhovnog saveta odbrane, bez obzira što on nije imao pravo glasa, ali je bilo potrebe da on informiše, upozna je, da dostavlja odgovarajuće analize, da učestvuje u radu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je inače bio prisutan na sastancima Vrhovnog saveta odbrane?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Po pravilu su to tri člana Vrhovnog saveta odbrane, tri stalna člana sa pravom glasa, predsednik Savezne Republike Jugoslavije, predsednik Srbije, predsednik Republike Crne Gore, uvek i redovno prisutan predsednik savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije, načelnik Generalštaba Vojske Jugoslavije, ministar odbrane Ministarstva odbrane Savezne Republike Jugoslavije i po potrebi, zavisno od problematike, mogao je da bude prisutan još neko od eksperata iz neke druge oblasti, zavisno šta je interesovalo članove Vrhovnog saveta ili o kojoj se temi raspravljalo. Moguća je bila i druga solucija, da su članovi Vrhovnog saveta ili neko od članova želeli da se pojedine informacije prenesu recimo kolegijumu načelnika Generalštaba ili nekom proširenom kolegijumu, tada su se održavale proširene sednice Vrhovnog saveta odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 71. Da li su se sednice Vrhovnog saveta odbrane zapisivale na dva načina, odnosno, da li su postojali i stenogrami i audio zapisi?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Sednice Vrhovnog saveta odbrane, u početku rada Vrhovnog saveta odbrane, pri čemu ja moram da kažem da je za vreme mog mandata bilo izuzetno mnogo sednica, preko 50, su se zapisivale na dva načina, to je tačno, jedno su stenografske beleške, drugo je bilo audio snimanje, ali u početku rada Vrhovnog saveta odbrane. Kasnije je taj način prekinut.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto je praksa audio snimanja napuštena, ako znate?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Znam, obzirom da je predsednik Milošević meni rekao da smatra da nam je sasvim dovoljno da se vode stenografske beleške i da nam taj način nije potreban, zahteva dodatnu tehniku, prisustvo još nekih ljudi i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Osim stenografskih beleški koje su prilično opsežni zapisnici, postoje i obični zapisnici sa sastanka na nekoliko stranica, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, sa tim, ako dozvolite, samo u dve rečenice, zapisnici su rađeni upravo kao izvod najbitnijih delova samog stenograma i sastavni deo svakog zapisnika je prateći stenogram.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uprkos naporima da se dođe do tih dokumenata tokom čitave godine, zapravo i duže od godine, što se tiče nekih od dokumenata, oni nisu dostavljeni. Dakle, u nedostatku stenografskih zabeleški i samih zapisnika, da li se vi smatrate sposobnim da govorite o ovim sastancima na detaljan način?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne, apsolutno ne, iz dva razloga. Obzirom da se radi o suviše ozbiljnoj problematici i da mislim da bi svaka improvizacija bila nekorektna prema Sudu i prema vama i prema gospodinu Miloševiću i drugi, mnogo važniji razlog jeste što su to dokumenta sa visokim stepenom poverljivosti i ne nalaze se na ovom spisku za koji sam ja dobio saglasnost da o njemu govorim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ta dodatna lista se kopira i biće podeljena uskoro, ona na dodatan način ograničava svedoka u njegovom iskazu. Možda bi bilo dobro da Sud vidi sa vlastima kakav će biti njihov stav u vezi sa tim. Generalno govoreći, paragraf 68 rezimea, da li se tražila odluka Vrhovnog saveta odbrane da se mobilise odnosno demobilise Vojska Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Svakako da je Vrhovni savet odbrane morao da učestvuje u razmatranju takve odluke, mada ne znam na koji period mislite.

TUŽILAC NAJS: Prestavnici vlade mogu da pogledaju dokument pod tabulatorom 14 našeg dokaznog predmeta. Ako nema nikakvih prigovora, ja ću time da se pozabavim, ako ne, možemo to da obradimo i kasnije zajedno sa drugim takvim dokumentima.

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: Časni Sude, nemamo nikakvih prigovora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, dokument pod tabulatorom 14. Reč je o zapisniku sa VI sednice Vrhovnog saveta odbrane, održane 9. decembra 1992. godine. U skladu sa iskazom koji ste do sada dali, gospodine Lilić, na dnevnom redu pod brojem 1 je sledeće: "Priprema Vojske Jugoslavije zbog pretnje vojnom intervencijom u Bosni i Hercegovini, moguće agresije Hrvatske na Republiku Srpsku Krajinu i moguće albanske secesionističke pobune na Kosovu". Dakle, da li ovo odražava ulogu koju je Vrhovni savet odbrane imao u ovim pitanjima?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Ja moram da vas zamolim, ovaj se zapisnik ne nalazi na spisku dokumenata koje ja mogu da komentarišem, ali ako sam dobro razumeo predstavnika vlade, on prihvata, ovaj, deo odgovornosti na sebe.

TUŽILAC NAJS: Bilo bi od pomoći za svedoka ukoliko bi predstavnik vlade ovo pojasnio.

PREDSTAVNIK VLADE SCG CARIĆ: Časni Sude, ovaj dokument se ne odnosi na period od 1993. godine do 1997. godine, ali kao mera predostrožnosti, naime na Pretresnom veću je da odluči u vezi sa ovim dokumentom.

SUDIJA MEJ: Možda bi bilo dobro da porazgovarate sa tužiocem i da ukažete na koje stranice ovih dokumenata ulažete prigovor, kako bi oni unapred znali kako stvari stoje, pa onda možemo sve te dokumente zajedno da obradimo kasnije. Možda bi bilo dobro da pauzu iskoristite u tu svrhu, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Svakako. Meni je stalo, ako je to ikako moguće, možda smo preambiciozni, da do kraja današnjeg dana završimo sa glavnim iskazom, tako da bi nam za sutra ostao samo ograničeni deo. Možda ću morati da propustim neke teme da bi postigao taj cilj, ali se nadam da će biti dovoljno vremena za dodatno ispitivanje. Ja ću, naime, nastojati da skratim svoje glavno ispitivanje i time dam priliku optuženom da u potpunosti bude upoznat sa svim ovim raznim temama. On, naime, iz rezimea i izjave tačno zna o čemu će biti reći.

SUDIJA MEJ: Gospodine Liliću, mi ćemo sada napraviti pauzu od 20 minuta. Molim vas da imate na umu da ni sa kim ne razgovarate o svom iskazu dok se on ne završi, uključujući i članove tima Tužilaštva i da se vratite u sudnicu za 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam maločas shvatio iz objašnjenja koje je dao gospodin Najs, da on želi da maksimalno skрати ovo glavno ispitivanje a ovde se radi o svedoku koji svedoči o punih 10 godina, od 1990. do 2000. godine, o svedoku koji je sve to vreme bio na najvišim političkim funkcijama u partiji, jedno vreme, ceo jedan mandat predsednik Savezne Republike Jugoslavije pa zatim potpredsednik savezne vlade ...

SUDIJA MEJ: Na gospodinu Najsu je da odluči koliko će dugo da ispituje, ako on želi da skрати svoje ispitivanje, to je njegovo pravo. Kada dođe vaš red da unakrsno ispituje, mi ćemo to, naravno, imati u vidu. Nećete biti oštećeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodin Najs koristi da kroz ovog svedoka uvede jednu čitavu gomilu vrlo bitnih dokumenata za koje je meni potrebno vreme da kroz njih prođem. Prema tome, ja zahtevam da mi se omogući, ne malo duže vreme nego što će ga gospodin Najs imati, nego mnogo duže

vreme jer je veliki broj dokumenata u pitanju i veliki broj pitanja o kojima ja imam da pitam gospodina Lilića i o kojima on, svakako, ima mogućnost da mi odgovori.

SUDIJA MEJ: Sve to ćemo imati u vidu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da svedok ima pred sobom tabulator 14 koji smo već pogledali, to je priprema jugoslovenske vojske, možemo da nastavimo dalje. Ja sam razgovarao sa predstavnicima njegove vlade. Iako je njegovo predsedništvo, predsedništvo gospodina Lilića padalo u periodu od 1993. do 1997. godine, u ovom momentu oni imaju generalni prigovor na sve što spada u period od 1993. do 1997. godine tako da ćemo sve te dokumente obraditi na kraju zajedno, u nizu. Međutim, osim toga nemaju prigovore. Ako budu imali nešto, obavestiće me. Da pređemo na paragraf 74, gospodine Liliću. Dok ste vi bili predsednik, na koji način su donošene odluke u Vrhovnom savetu odbrane: konsenzusom ili glasanjem?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Po pravilu su, bez obzira na Poslovnik o radu Vrhovnog saveta odbrane, odluke su donošene konsenzusom, iako je postojala mogućnost u pravilniku da se donesu glasanjem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 15, molim. Imamo dve verzije ovog pravilnika, tačnije Poslovnika, na žalost u obrnutom su redu, izvinjavam se. Ako Pretresno veće okrene otprilike četiri strane ovog Poslovnika Vrhovnog saveta odbrane za 1992. godinu i ako onda pogledate član 7, to su pravila koja su važila u vreme predsedništva gospodina Lilića. Jedno pravilo kaže da Vrhovni savet odbrane treba da radi u sednicama i da donosi svoje konačne odluke kada je prisutna većina članova saveta. Takođe, kada okolnosti to zahtevaju, savet može da donosi odluke i zaključke o stvarima u njegovoj nadležnosti bez održavanja sednice, na bazi konsultacija između članova saveta. Gospodine Lilić, kakve su te bile konsultacije, da li je bilo predviđeno da se telefonom rade takve stvari?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, mogli su da se konsultuju specijalnim, zaštićenim vezama bez ikakvih problema. To su retke situacije, zaista retke, ja sam imao mislim jednu takvu situaciju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda ćemo se vratiti na prvi deo dokumenta, a to su pravila koja su izmenjena i dopunjena, pogledaćemo prvu stranu amandmana koji su doneti u martu 1999. godine, posle mandata gospo-

dina Lilića. Vidite pod članom 3, to je drugi paragraf: "Sednice Vrhovnog saveta saziva predsednik po sopstvenoj inicijativi; obavezno je prisustvo saveznog ministra odbrane i načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije ili lica koja ih zamenjuju i sednica ne može biti održana bez njihovog prisustva". Zatim se u članu 4 dalje kaže: "Vrhovni savet odbrane će raditi u sednicama, sve njegove odluke biće donete konsensusom i biće pravosnažne samo ukoliko su donete konsensusom". I dalje: "Konsensusom se odlučuje o imenovanjima, unapređenjima, prekidu profesionalne vojne službe za generale i admirale," i dalje se detaljno govori o tome. Da li želite da komentarišete neke od izmena i dopuna u ovim pravilima osim onoga šta ste već rekli, gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Član 4 praktično potvrđuje način rada prethodnog Vrhovnog saveta odbrane, bez obzira što tamo nije, u članu 7, sadržano da se odlučuje konsensusom, a prisustvo načelnika Generalštaba i ministra odbrane inače je bilo obavezno i tada. Činjenica je da se u Vrhovnom savetu odbrane posle 1997. godine nisu baš sve odluke donosile konsensusom, pa pretpostavljam da je i to jedan od načina da se to i ta materija potpuno definiše, obzirom na neka neslaganja predsednika Đukanovića, recimo u trenutku smenjivanja načelnika Generalštaba. Interesantno je da je ovaj poslovnik donet samo jedan dan uoči bombardovanja, što ne mora ništa posebno da znači, ali je vrlo interesantno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pošto su svi članovi saveta imali isto pravo glasa, u teoriji su dvojica mogli da nadglasaju trećeg. Da li se to ikada desilo, a naročito da li se ikada desilo da optuženi bude nadglasan?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja se ne sećam da li se ikada desilo da gospodin Milošević bude nadglasan. Što se tiče prvog dela pitanja, mislim da je gospodin Perišić smenjen glasovima dva prema jedan. Iako je to bilo legitimno pravo predsednika Miloševića, ali je ipak tako važna odluka, trebalo bi da je doneta konsensusom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 76. Koji procenat budžeta SRJ je obezbeđivala Srbija u odnosu na Crnu Goru?

SUDIJA MEJ: Da li vam još uvek trebaju ti dokumenti ili možemo da ih dobijemo nazad?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Izvinjavam se. Poslužitelj može da ih vrati. Gospodine Liliću, Srbija je obezbeđivala određeni procenat za budžet SRJ. Koliki je bio taj procenat?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, za vreme mog mandata, od 1993. do 1997. godine, taj se procenat kretao negde, što se tiče učešća Republike Srbije u ukupnom budžetu Savezne Republike Jugoslavije oko 95 posto, a što se tiče Republike Crne Gore oko pet posto. Normalno, to su bile projektovane vrednosti u trenutku usvajanja budžeta i u retko kojoj godini su one i zaista ostvarene. Od 1997. godine mislim da je Crna Gora praktično prestala da uplaćuje i tih pet posto, pa je praktično ceo budžet države pao na teret Republike Srbije. Mislim da je čak i danas taj odnos identičan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakav efekat je imao taj finansijski doprinos na realno stanje stvari u pogledu nadglasavanja Srbije u Vrhovnom savetu odbrane ili nadglasavanja optuženog u tom istom savetu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam rekao već da, da za vreme mog mandata Vrhovni savet odbrane nije doneo ni jednu odluku da je bilo potrebe da se preglasava ili da je odnosu dva prema jedan u odnosu na Crnu Goru ili obrnuto, a što se tiče samog uticaja gospodina Miloševića, ja mislim da je njegov uticaj u Vrhovnom savetu odbrane zaista bio veoma veliki i veoma značajan, ne samo zbog činjenice da je Srbija finansirala 95 posto budžeta, već apsolutno zbog autoriteta gospodina Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prelazimo na paragraf 79. Na koji način je optuženi nametao svoju političku volju Vrhovnom savetu odbrane, ukoliko je to radio?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Teško bi se moglo govoriti o konkretnom nametanju volje Vrhovnom savetu odbrane. Ne znam da li imate nekakav konkretan primer.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na koji način je optuženi uticao na Vrhovni savet odbrane, ukoliko jeste, kako se njegov uticaj osećao u Vrhovnom savetu odbrane?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao maločas da je u svakom slučaju njegov uticaj bio dominantan i zbog ukupne snage Republike Srbije, zbog njenog ukupnog uticaja na budžet Savezne Republike Jugoslavije, odnosno finansiranja Vojske Jugoslavije. Svakako da su postojali i međusobni dogovori između, na, na relaciji dve republike, tako da je teško povući jednu jasnu

crtu njegovog dominantnog uticaja u Vrhovnom savetu odbrane ili onog što je bio mogući postignut dogovor na samoj sednici ili pre sednice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi je, normalno, bio član Vrhovnog save-
ta odbrane od njegovog nastanka do samog kraja, znači od 1991. do 2000.
godine, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Od 1992. do 2000. godine, od dana konsti-
tuisanja Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dok ste vi bili predsednik, tokom četiri godine,
od 1993. do 1997. godine, da li je tačno da se Vrhovni savet odbrane sa-
stajao nekih 53 puta?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam tačan broj, ali sigurno je više de-
setina sednica, verovatno preko 50.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li znate koliko je bilo sednica u preostalom
periodu postojanja saveta, dok je optuženi bio predsednik, od 1997. do
2000. godine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne, ne znam za taj podatak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li manje ili više ili sa istom učestalošću kao
dok ste vi bili predsednik?

SUDIJA MEJ: Gospodine Liliću, samo trenutak. On ne zna, gospodine Najš,
nema smisla da na tome insistirate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. I na kraju, što se tiče funkcionisanja Vr-
hovnog saveta odbrane, paragraf 83, kada je gospodin Đukanović postao
crnogorski predstavnik u Vrhovnom savetu odbrane, kakvi su bili odnosi, po
vašem mišljenju, između optuženog, Đukanovića i Milutinovića i kakvo je
bilo stanje u vladi u to vreme?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Mislim da je to period intenzivno loših odno-
sa na relaciji Crna Gora-Republika Srbija, samim tim u kontekstu njihovog
zajedničkog učešća u Saveznoj Republici Jugoslaviji, obzirom da su bili loši
odnosi, pre svega na relaciji gospodin Đukanović - gospodin Bulatović, sa-
mim tim se to prenosilo i na prostor Republike Srbije. Mislim da je adekvatna
paralela, odnosno adekvatan odnos preslikan na sam Vrhovni savet odbrane
i koliko sam ja imao prilike da budem upoznat sa radom Vrhovnog saveta

odbrane iz tog perioda, videlo se jasno protivljenje gospodina Đukanovića donošenju nekih vrlo važnih i vrlo značajnih odluka, mislim da je kasnije sve manje i dolazio na sednice Vrhovnog saveta odbrane ako su održavane, ja zaista ne znam i koliko su održane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći podnaslov je "Plate oficira Vojske Republike Srpske i Srpske Vojske Krajine", to je paragraf 85. Da li je Savezna Republika Jugoslavija davala finansijsku pomoć za oficire Vojske Republike Srpske i Srpske Vojske Krajine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Odgovor je da, ali bih ja molio da taj odgovor, ukoliko je moguće, malo detaljnije objasnim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Pre svega, recite nam da li ste vi ovu situaciju nasledili kada ste postali predsedavajući Vrhovnog saveta odbrane i da li ste je vi legalizovali, ozvaničili?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste to uradili, čini mi se, stvaranjem nekoliko tela. Recite nam nešto o tim telima.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: To je urađeno odlukom Vrhovnog saveta odbrane negde, ako se ja ne varam, krajem 1993. godine, u novembru 1993. godine. Naredbu o formiranju Tridesetog i Četrdesetog kadrovske centra sam ja potpisao. Kako su nastali centri, mislim da je to suština da bi se razumelo zbog čega su finansirane, finansiran jedan deo Vojske Republike Srpske i jedan deo Vojske Srpske Krajine. Tokom 1992. godine, prilikom povlačenja Jugoslovenske narodne armije, iz svega što se dešavalo na prostoru bivše SFRJ, pri čemu je nesporno da je SFRJ bila jedino i valjano pravno priznata država od strane Ujedinjenih nacija, samim tim je i Jugoslovenska narodna armija bila regularna oružana sila priznate države, da ne ulazim u detalje i dugačka objašnjenja. U svakom slučaju, prilikom povlačenja Jugoslovenske narodne armije veliki broj oficira Jugoslovenske narodne armije koji je bio sa prostora Bosne i Hercegovine je želeo da ostane na teritoriji Bosne i Hercegovine. Prema podacima koje sam ja imao prilike da vidim, radi se o 1.800, što građanskih lica, što podoficira, što oficira Jugoslovenske narodne armije. Istovremeno, tada je Predsedništvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije u drugom polugodištu 1992. godine donelo odluku da se svi državljani Republike Srbije i Republike Crne Gore koji se nalaze u okviru Jugoslovenske narodne armije van teritorije Savezne Republike Jugo-

slavije povuku na prostor Savezne Republike Jugoslavije i, praktično, to je ona početna baza za formiranje Vojske Savezne Republike Jugoslavije. Tako nastaje Vojske Jugoslavije. Međutim, nastaje jedan važan egzistencijalni problem za ljude koji su ostali u okviru JNA na prostorima van ove teritorije, koji nisu bili državljani Savezne Republike Jugoslavije, odnosno nisu bili državljani ni Republike Crne Gore ni Republike Srbije i po tom osnovu nisu mogli da budu pripadnici Vojske Jugoslavije. To jeste suštinski razlog za formiranje 30. kadrovske centra da bi se, pre svega, rešila egzistencijalna pitanja ljudi koji su ostali u okviru JNA i ostali na prostoru van teritorije Savezne Republike Jugoslavije, a bili su državljani tada Republike Bosne i Hercegovine. Centar je formiran upravo zato da bi se što je moguće bolje ustrojila dokumentacija, vodilo računa o njihovim personalnim potrebama, da bi se vodilo računa pre svega o njihovim porodicama koje su najvećim delom u izbeglištvu bile na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Paragraf 87. Od novembra 1993. godine koliki su bili godišnji prosečni rashodi za isplatu plata i drugih davanja za pripadnike Vojske Republike Srpske i njihove porodice?

prevodioci: Molimo svedoka da govori malo sporije.

SVEDOK LILIĆ: Svakako da ću uraditi. Mesečna davanja za pripadnike 30. Kadrovske centra su iznosila negde oko 1.600.000 nemačkih maraka, odnosno oko 800.000 gledano u sadašnjoj protivvrednosti. Ukupno je za period od 1993. do 1997. godine tu pomoć koristilo oko 4.000 ljudi, nešto preko 4.000, a ukupna godišnja izdavanja su se kretala oko osam miliona eura. Posle 1997. godine, tačnije 28. marta 2001. godine je gospodin Koštunica ugasio taj centar u potpunosti. Nakon toga je tu pomoć nastavilo da prima još 1.600 ljudi po raznim osnovama dok se ne napravi jedan sporazum koji je aneks sporazuma o specijalnim odnosima Republike Srpske i Savezne Republike Jugoslavije, po ugledu na identičan sporazum koji je Hrvatska potpisala sa Bosnom i Hercegovinom.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, sledeći dokazni predmet biće tabulator 16. Ne spada u period predsedništva svedoka, ali je datiran na 10. novembar 1997. godine. Ukoliko nam gospodin Carić potvrdi da nema prigovora, možda bismo to mogli da stavimo pred svedoka na bazi ranijih dokaznih predmeta. Ako ne, možemo da ga ostavimo po strani i vratimo se na njega kasnije.

Možda je ipak bilo bolje da ostavimo to po strani za kasnije, a da vladinom predstavniku damo vremena da razmisli o tome.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 89, izvinjavam se, možda smo ovo već rekli. Da li je postojao neki prekid u davanju sredstava 30. kadrovskom centru u vreme embarga protiv bosanskih Srba u avgustu 1994. godine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Postojao je prekid. Odluka je doneta 4. avgusta 1994. godine, to je odluka savezne vlade da se, praktično, da ne upotrebim taj izraz koji je mnogo opterećivao Saveznu Republiku Jugoslaviju, da se praktično uvode sankcije prema Republici Srpskoj. To je bila, pre svega, politička odluka sa ekonomskim posledicama i ciljem, zbog neprihvatanja plana Kontakt grupe (Contact Group) sa strane rukovodstva Republike Srpske. To je period od možda godinu, godinu i nešto dana da su izdvajanja bila otprilike na nivou socijalnih izdvajanja ili u iznosu koji nije prelazio iznos prosečnih primanja u Republici Srbiji, odnosno u Saveznoj Republici Jugoslaviji. Znači, postojao je prekid od nekih godinu dana, možda i nešto više.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeća tema je kontrola koju je optuženi imao nad srpskim ili saveznim MUP-om, to je paragraf 93, strana 25. Stav optuženog, za vreme dok ste vi bili predsednik, prema Vojsci Jugoslavije i MUP-u. Da li je on imao poverenja više u jedno telo nego u drugo?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Gledajući sa aspekta finansiranja i sa aspekta obezbeđivanja i tehničkih sredstava i svih drugih sredstava, mogao bi se steći utisak da je Vojska Jugoslavije bila u podređenom položaju kad je u pitanju i Republika Srbija i sam predsednik Milošević, odnosno da je, ipak, primat davan policiji Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U kojoj meri su njegovi finansijski koraci uticali na vojsku, koliko je teško bilo vojsci zbog toga?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Svih tih godina, od 1993. do 1997. godine, govorim o periodu u kome sam ja imao uvid u te podatke, normalno ne samo zbog želje bilo gospodina Miloševića ili nekog iz Vlade Srbije, već zbog ukupne ekonomske situacije, ali da pratimo i ovu liniju, Vojska Jugoslavije nije dobila, ja mislim, ni onaj projektovani nivo sredstava. Čak jedno vreme, 1996. godine, su joj bili svi računi blokirani jednim ovako upečatljivim potezom sa strane Vlade Republike Srbije da se naplaćuje kamata za

iznos neizmirenih obaveza vojske prema Vladi Srbije što je u to vreme zaista bio neshvatljiv potez.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Posle imenovanja Momčila Perišića na položaj načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije u avgustu 1993. godine, da li ste uspeli da izvršite neke promene, odnosno da li je došlo do nekih promena u pogledu toga koja vrsta oficira se imenovala u Generalštab Vojske Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, obzirom na period koji je, na neki način, iza jednog perioda u kome je većina generala koji su do tad bili na čelnim funkcijama, bilo u JNA bilo u Vojsci Jugoslavije, penzionisana iz ovih ili onih razloga, izbor generala za nova mesta u Generalštabu je zaista mogao da bude veoma selektivan jer se, pre svega, radilo o ljudima koji su morali da imaju dobre profesionalne osobine i da budu, rekao bih slobodno, dobro orijentisani kada je u pitanju sprovođenje Ustava, Zakona o Vojsci Jugoslavije, onoga što se zvalo, pre svega, očuvanje Jugoslavije odnosno da vojska bude taj istinski kohezioni faktor koji je trebalo da sačuva prethodnu Jugoslaviju. Ja sam uveren da su takvi generali i odabrani, veoma mi je drago što se to pokazalo kasnije u nekoliko situacija kada su postupili upravo onako kako je zahtevalo pravilo službe od njih.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je optuženi prihvatio ovaj novi kadar, odnosno, različiti kadar, kako ste vi rekli, generala? I ako jeste, po vašem mišljenju, iz kojih razloga?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Normalno da je prihvatio, da nije prihvatio sigurno da ne bi bili ni imenovani. Razlog je, po mom uverenju, veoma prost, obzirom da je smatrao da je ipak, u slučaju bilo kakvih nesporazuma na relaciji sa vojskom, moguće uvek skloniti te generale, a sa druge strane, postojala je dovoljno respektivna sila u samoj policiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U kom stepenu je već, u to vreme, policija bila militarizovana?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, ne znam da li je izraz militarizovana adekvatan, ali mislim da je tehnički bila jako dobro opremljena i da je imala jako dobre specijalne jedinice. Ova logistika koja je nedostajala, na zahtev pojedinih visokih funkcionera policije je dobijana preko Vojske Jugoslavije odlukom savezne vlade, obzirom da je titular imovine Vojske Jugoslavije sa-

vezna vlada. To je legalan i legitiman transfer naoružanja i opreme prema policiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakav komentar imate, ako ga imate, na uvođenje vojnih činova u policijsku hijerarhiju i imenovanje Radovana Stojčića poznatog kao Badža?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja lično ne mislim da je gospodin Milošević imao prihvatajući to neku zadnju nameru, mislim da je njegova namera, pre svega, bila da učini ustupak upravo gospodinu koga ste pomenuli, gospodinu Stojčiću. Istovremeno, mogu vrlo odgovorno da kažem da je ta odluka stvorila dosta nezadovoljstva u samoj Vojski Jugoslavije, obzirom na identičnost činova, a na različit stepen, bar kako su to oni smatrali tada, i obrazovanja i načina sticanja činova u Vojski Jugoslavije koji je mnogo, mnogo komplikovaniji u odnosu na način sticanja činova u recimo tada policiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Radovan Stojčić Badža bio prikladan za taj visoki čin koji mu je dat? Da li je odgovarao po svojim sposobnostima?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: On je dobio taj čin. Verovatno da je bila procena da je odgovarao. Mogu da vam dam uporednu kvalifikaciju general-pukovnika Vojske Jugoslavije koji je morao da ima najmanje doktorat, da ima završenu Školu nacionalne odbrane, da ima najviše komandne ocene u toku obavljanja raznih dužnosti, tako da ako upoređujemo gospodina Stojčića sa nekim oficirom Vojske Jugoslavije identičnog čina, mislim da bi odgovor bio ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 96. U mirnodopsko vreme, kome je odgovarao MUP?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, MUP po prirodi stvari treba da odgovara, kad govorimo MUP, trebamo da razgraničimo njegove sastavne delove, ali u svakom slučaju, ministar policije je prva ličnost u okviru Ministarstva policije kome se polažu računi, a on samom predsedniku vlade. Ako dozvolite samo da se vratim na prethodno pitanje, činovi su uvedeni samo u sektoru Javne bezbednosti MUP-a Srbije, ne i u sektoru Državne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U vezi sa Zoranom Sokolovićem, kakva je bila njegova uloga i njegov odnos sa optuženim?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Zoran Sokolović mislim da je bio predsednik Skupštine Srbije 1990. godine kada je donošen Ustav Srbije a kasnije je

postao, ja ne znam tačno njegovu biografiju, oprostićete mi, ali mislim da je kasnije iza toga postao ministar upravo Ministarstva policije Republike Srbije. Slobodno bih rekao da se radi o vrlo lojalnom čoveku predsedniku Miloševiću i da je dugo, do 1997. godine ako se ne varam, ostao na mestu ministra policije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Po vašoj proceni, da li je Zoran Sokolović imao neku stvarnu vlast?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Stvarnu vlast u okviru Ministarstva policije ne, uopšte ako govorimo o nekoj vrsti vlasti u tom Ministarstvu...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći je Jovica Stanišić. Koliko je on bio uticajan u hijerarhiji MUP-a Srbije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Gospodin Stanišić je bio načelnik Resora državne bezbednosti sve do smenjivanja 1998. godine, mislim da je bio oktobar 1998. godine. Mislim da je bio čovek od visokog autoriteta i dobar profesionalac i da je njegov autoritet u MUP-u Srbije bio možda među najvećim autoritetima, pogotovu u sektoru Državne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on, formalno gledno, morao da podnosi izveštaje? Prema vašem shvatanju, kome je on zapravo podnosio izveštaje?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: On je, kako sam već odgovorio, svakako trebalo da podnosi izveštaje pre svega ministru policije i mislim da je to i radio u vreme gospodina Sokolovića, a kasnije su ti izveštaji išli prema predsedniku vlade, odnosno predsedniku Republike Srbije. Ono šta ja znam, to je da je on dolaskom, da je dolaskom gospodina Stojilkovića ta praksa promenjena i da je gospodin Stanišić, koliko je meni poznato na lično insistiranje, ja sam imao prilike da vidim tu odluku predsednika Miloševića, podnosio izveštaje direktno gospodinu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, videli smo dokazni predmet 277 koliko juče, pa ne verujem da ima potrebe da se sada podsećamo. Mislim da je to bilo juče.

SUDIJA MEJ: 227?

TUŽILAC NAJS: Ne, 277. Mislim da sada ne treba da se ponovo vraćamo na taj dokument.

SUDIJA MEJ: Da, imamo ga ovde. Da, tačno, 277.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema tome, možemo da pređemo na ostale teme. Dolazimo do paragrafa 99 rezimea svedočenja, tiče se prisluškivanja telefona i sličnih mera. Svega nekoliko reči o tome. Tokom 1993. godine, koja je služba, prema generalu Dimitrijeviću, imala pravo da se bavi prisluškivanjem telefona?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Prema informacijama koje sam ja imao od gospodina Aleksandra Dimitrijevića, generala i načelnika Uprave bezbednosti Vojske Jugoslavije, isključivo pravo na prisluškivanje ili tajnu kontrolu telefonskih razgovora od 1993. godine ima, po njegovim rečima, Služba državne bezbednosti Republike Srbije. Do tada je to bilo podjednako pravo i Kontraobaveštajne službe Vojske Jugoslavije i Državne bezbednosti i svakako da se tajna kontrola telefonskih razgovora uređivala pre svega adekvatnim odlukama tužilaštva, odnosno sudova Republike Srbije. Savezna policija tada više nije postojala, u ovom smislu bezbednosnom, posle 1992. godine. Koliko znam, gospodin Koštunica je vratio to pravo zajedničke kontrole telefonskih razgovora i Vojski Jugoslavije 2000. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je verovatno van perioda koji nas zanima u ove svrhe. Opisali ste nam kako je optuženi favorizovao MUP u odnosu na Vojsku Jugoslavije, to je u paragrafu 100 rezimea. Da li se i kada taj proces promenio, krenuo obrnutim smerom?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, prema mojoj proceni, a i prema informacijama koje sam dobio od gospodina Perišića, mislim da je taj proces promenjen u odnosu na Vojsku Jugoslavije i prema Vojski Jugoslavije negde u 1998. godini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeća tema je de facto kontola optuženog nad JNA, odnosno Vojskom Jugoslavije 1995. godine, to je paragraf 101. Prema vašem sudu, gospodine Liliću, da li se to svodi na sledeće, da li je optuženi imao određenu kontrolu nad nekim visokim oficirima u JNA?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li se može upotrebiti ta, tako jaka reč kontrola. Svakako da je gospodin Milošević imao u vojsci u osnovi generale koji su mu bili bliži i one koji su na neki način bili van njegovog uticaja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da nam date imena onih koji su mu bili bliži?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, sigurno da se u tu grupu generala može svrstati, recimo gospodin Marjanović koji je potpisao ovaj kapitulantski Kumanovski sporazum (Military Technical Agreement), svakako da bi u toj grupi generala mogao da bude na neki način i general Ivanović, ne znam, možda general Ojdanić, general Stefanović. Teško je nabrojati generale koji su mu bili bliži u odnosu na neku grupu generala koja je drugačije zamišljala tu saradnju Vojske Jugoslavije sa predsednikom Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kako biste, ako uopšte možete, opisali odnos sledećih osoba prema optuženom: Života Panić, Nedeljko Bošković, Pavković, Perišić? Kako biste rangirali stepen u kom su oni bili bliski optuženom?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, svakako Života Panić bi mogao da se svrsta u onu prethodnu grupu. General Bošković, zaista ja njega jako malo poznajem, ne bih sa sigurnošću mogao ništa da kažem, ali je činjenica da, ovaj, je mnogo toga u napredovanju generala zavisilo od samog gospodina Miloševića i svakako da su neki videli način da i kroz nekakvu surevnjivost prema njemu možda brže napreduju u službi. General Pavković ne spada u ove generale koji su po tom osnovu i tako brzo napredovali, ali svakako je bio jako blizak gospodinu Miloševiću.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakva je bila *de facto* sposobnost optuženog, odnosno, mogućnost da imenuje i razrešava dužnosti visoke oficire? Ovo je paragraf 103.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li mislite na period od 1993. do 1997. godine ili od 1997. godine i kasnije, kada je gospodin Milošević bio predsednik Savezne Republike Jugoslavije?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na period od 1993. do 1997. godine.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam vam rekao da smo mi sve odluke o penzionisanju, unapređenju, premeštaju na druge dužnosti u okviru Vrhovnog saveta odbrane donosili konsensusom. Sigurno da je tu njegova uloga bila veoma velika, ali su u to vreme donošene takve odluke i odluke Vrhovnog saveta odbrane, pre svega, na predlog načelnika Generalštaba i kolegijuma načelnika Generalštaba. To je bilo pravilo koje sam ja poštovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Koliko značajno za unapređenje nekog oficira je bilo njegovo članstvo u SPS-u i JUL-u?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam poimence, zaista, oficire koji su bili eksplicite članovi Jugoslovenske levice ili članovi Socijalističke partije Srbije, ali svakako da je to bila dobra preporuka da se brže napreduje, ukoliko ih je bilo. Neki od generala su, što je takođe izazivalo veliki revolt u vrhu Vojske Jugoslavije, recimo u uniformi bili na nekim zvaničnim sastancima Jugoslovenske levice, smatralo se da je to njihovo pravo. U vojsci se smatralo da nije dobro da se politizuje vojska i zaista smo činili napore da ona ostane maksimalno depolitizovana, koliko god je to moguće.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam je bilo poznato da se general Perišić privatno sastao ili da se privatno sastajao sa optuženim, a da vi tim sastancima niste prisustvovali?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da se odvojeno sastaje van sednica Vrhovnog saveta odbrane, da. I da nisam bio upoznat sa time.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sada ćemo preći na tabulator 18 dokaznog predmeta broj 469, to je takođe period od 1993. do 1997. godine. Datum na dokumentu je 7. decembar 1994. godine, ali je u okviru tema za koje ste dobili dozvolu. Nisam siguran da li je bilo nekih primedbi na razmatranje ovog dokumenta, pa vas molim da ga pogledate. Molim da se engleska verzija stavi na grafoskop, a verzija na BHS-u da svedoku. Dokument nosi datum 7. decembar i upućen je ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, nema prevoda na BHS.

SUDIJA MEJ: Sada ćemo da vidimo o čemu je reč.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dakle, vidimo po nalogu optuženika, imamo zatim ime gospodina Perišića, možete li možda da nam date samo vaš komentar, gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Radi se o jednoj vrlo pozitivnoj odluci i mislim gospodina Perišića, mada, ovaj, meni nepoznatog i ne znam zbog čega je gospodin Perišić angažovan da prenese ovakvu poruku gospodinu Martiću, ona je čak ovde pola naredbodavna iako je dobro da se što pre otvori koridor, mislim da se radi iz vremena kada je prisutna veoma velika tvrdoglavost kako rukovodstva Republike Srpske tako i rukovodstva Republike Srpske Krajine. Ne znam zašto je Perišić ovde u svojstvu izaslanika, nisam upoznat sa ovom odlukom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 109. Da li ste saznali za organizaciju jednog centra za obuku dobrovoljaca iz Republike Srpske i Republike Srpske Krajine u Saveznoj Republici Jugoslaviji, a obuku je organizovao čovek poznat po imenu "kapetan Dragan"?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, radi se, mislim da se radi o jeseni 1995. godine, dobio sam informaciju od načelnika Uprave bezbednosti gospodina Dimitrijevića da se u okviru Vojske Jugoslavije vrši obuka dobrovoljaca za Vojsku Republike Srpske i da, ovaj, se to dešava čak i pod nadzorom naših stručnjaka. zatražio sam Dodatne informacije od gospodina Perišića i mislim da ta dokumenta postoje i ja sam ih video, gospodin Perišić je odgovorio da ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 18. Nastavite.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Gospodin Perišić je odgovorio da je to uradio po nalogu gospodina Miloševića. Bio sam iznenađen i zaprepašćen obzirom na činjenicu da se radi o septembru ili kraj septembra ili početkom oktobra 1995. godine, posle ogromnih napora koje i sam ili pre svega sam gospodin Milošević uložio da dođe do Dejtonskih sporazuma (Dayton Accord), da se radi posle Srebrenice gde sam siguran, zaista sam siguran da gospodin Milošević nema nikakve dodirne tačke sa onim šta se desilo u srebrenici, da je to, pre svega zločin koji su učinili pojedinci za koje svako ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Liliću, ja sam o tome nameravao da vas pitam kasnije, pa vas molim da se ograničite na ono šta vas pitam. Sada, jedan konkretni dokument nam treba, tabulator 18, molim vas da ... Samo trenutak. Naređenje koje ste dobili ... A ne, o tome smo već govorili, izvinjavam se. Centar za obuku koji je uspostavio i vodio čovek po imenu Dragan, recite nam koje ste korake u vezi sa tim preduzeli?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Evo, da ponovim. Znači radi se o kapetanu Draganu koji je uz saglasnost Vojske Jugoslavije napravio kamp za obuku dobrovoljaca za Republiku Srpsku. Insistirao sam preko mog kabineta, preko načelnika kabineta da dobijem detaljne informacije od generala Perišića. Prvobitnu informaciju sam dobio od načelnika Uprave državne bezbednosti generala Dimitrijevića, gospodin Perišić mi je odgovorio da je kamp organizovan, konstituisan, kako god hoćete uz saglasnost i po odobrenju predsednika Miloševića, bio sam zaista zaprepašćen, obzirom da se radi o periodu pred Dejton i svojom naredbom sam, nakon razgovora i sa samim kapetanom Draganom koji je tražio da dođe da mi objasni o čemu se radi, ugasio

taj centar jer sam bio uveren da je to još jedna od provokacija da se Savezna Republika Jugoslavija uvuče u rat što je bila konstantna želja prisutna kod dela rukovodstva Republike Srpske, pa i dela rukovodstva Republike Srpske Krajine i centar je ugašen tom mojom naredbom. Smatrao sam da nema nikakve potrebe i tog principa smo se držali sve vreme za koje sam bio Predsednik da se pripadnici Vojske Jugoslavije, specijalnih snaga, bilo dobrovoljci koji se obučavaju u našim kampovima na ovaj način upućuju u Republiku Srpsku kad tamo inače postoje njihove snage. taj kamp je mogao da bude organizovan i na njihovoj teritoriji. Znači kamp je ugašen, to je tvrdnja ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, u redu. Ja sam napravio grešku, u tabulator 19, a ne 18 pod kojim se nalaze četiri dokumenta, ukratko ćemo ih pogledati, molim da se stave na grafoskop na engleskom i to brzo, jedan za drugim, imamo tu naređenje, naredbu svedoka da 29. septembra 1995. godine kojom se zabranjuje prijem i obuka u Vojski Jugoslavije svih lica uključujući i dobrovoljce koji nisu jugoslovenski državljani, zatim, drugi dokument, isti datum 29. septembra 1995. godine upućeno generalu Perišiću kojim vam se na nadležnost ostavlja naredba Predsednika kojom se zabranjuje prijem i obuka navedenih lica. Treći dokument je jedan izveštaj, vama upućen o obuci dobrovoljaca, a koji dolazi od Perišića u kojem on kaže, obaveštava vas da kako bi se pomoglo Vojski Republike Srpske, Republike Srpske Krajine, da se organizuje obuka rezervnih dobrovoljaca i kaže se: "Na ovakav način obuke odlučili smo se zbog zahteva Republike Srpske i vojski Republike Srpske Krajine, a i odobrenja predsednika Republike Srbije da im se upute dobrovoljci", zatim dalje kaže, "pošto dobrovoljaca iz Savezne Republike Jugoslavije nismo imali dovoljno, odazov rezervnog sastava je slab, bili smo prinuđeni da uz pomoć kapetana Dragana primimo dobrovoljce, da ih pod komandom starešina specijalnih jedinica VJ obučimo i primimo za slanje u Republiku Srpsku Krajinu," i zatim još propratno pismo koje sadržava taj izveštaj. Izveštaj načelnika Generalštaba o obuci dobrovoljaca. Hvala lepo. Zatim, još uvijek pod istim naslovom, ja se vraćam sada na iskaz o tome pod istim naslovom, završio sam sa dokumentom. Da li ste se vi bavili uklanjanjem nekih generala pred kraj 1998. godine? Dakle, sledeći su uklonjeni generali Perišić, Martinović, Dimitrijević i Samardžić. Zašto je do toga došlo, zašto je to optuženi uradio?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: General Perišić je smenjen odlukom Vrhovnog savet odbrane, odnosno, predsednika Miloševića novembra 1998. godine. Prema njegovoj tvrdnji, zato što je insistirao na uvođenju vanrednog stanja

na delu teritorije Republike Srbije i što je navodno predugo na toj dužnosti. General Dimitrijević, za koga smatram da je bio zaista izuzetan kontraobaveštajac, možda jedan od najboljih koje je vojska Jugoslavije imala je smenjen u martu 1999. godine, general Martinović koji je bio izuzetan general od karijere, vrlo mlad, mislim da tek sad ima 50 godina, takođe 1999. godine, general Samardžić je prvo prebačen na jednu drugu dužnost, pa je zatim penzionisan, bio je komandant Treće armije, komandovao je delom teritorije koja obuhvata i Kosovo i Metohiju, general Grahovac, jedan vrsni vazduhoplovac. Mislim da su sve to ljudi koji nisu bili, nisu bili voljni, koliko ih ja poznajem, ni u jednoj varijanti odstupe od onoga što se zove upotreba Vojske Jugoslavije po zakonskim propisima i u skladu sa Zakonom o vojsci, Zakonom o odbrani i Ustavom Savezne Republike Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći naslov: "Optuženi i rukovodstvo Republike Srpske i Republike Srpske Krajine". Čuli smo za finansijsku pomoć, doprinosu Srbije u budžetu, uopšteno govoreći. Kakvu kontrolu je optuženi imao nad rukovodstvom hrvatskih i bosanskih Srba ako je uopšte imao neku kontrolu, to je paragraf 111?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao i maločas da je reč kontrola, bar što se mene tiče, prejaka. U svakom slučaju, on je imao značajan uticaj na njih, ali je činjenica da očigledno taj uticaj nije bio dovoljan da oni učine sve što se od njih tražilo, po pitanju, recimo, mirovnih planova, od Kutiljevovog (Cutileiro Plan), Vensovog (Vance-Owen Plan), plana Kontakt grupe (Contact Group Plan) pa sve do samog Dejtona (Dayton). U svakom slučaju, pomoć koja je dolazila iz Republike Srbije i Savezne Republike Jugoslavije, ali najvećim delom, kad kažem Savezne Republike Jugoslavije, mislim na Republiku Srbiju, jer je bila mogući korektiv njihovog ponašanja. I to se pokazalo 1994. godine uvođenjem sankcija prema Republici Srpskoj.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 113. Vođe bosanskih Srba, da li su one mogle da se vide u zgradi srpskog Predsedništva i ako jesu, koliko često?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da mogli su se videti i mislim da su dolazili na, relativno često pred razne konsultacije, putovanja, pregovore i tako dalje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Procena, vaša procena odnosa optuženog sa Mladićem. Vi ste o tome nešto rekli.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Mladić je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ciklično se razvijala, tako ste se izrazili, možete li da nam kažete nešto više o tome?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, Mladić je čovek koji je, ja bih rekao, nepredvidljiv, tako da je i u pojedinim situacijama i sa samim predsednikom Miloševićem i sa drugima, imao različite oblike ali u svakom slučaju, mislim da je odnos predsednika Miloševića i Mladića sve do neprihvatanja Vensovog plana (Vance Plan), bio korektan i bio dobar, da je kasnije značajno pogoršan, da je nakon odbijanja plana Kontakt grupe učinjen pokušaj da se taj odnos popravi, kako bi se uticalo na odnose generala Mladića i gospodina Karadžića. Zato sam rekao da je to taj nekakav cikličan, cikličan, cikličan period njihovog međusobnog razumevanja ili nerazumevanja. Recimo, Dejton je taj odnos takođe opet u dosta dobrim, u korektnom smislu, dobar.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 115. Prema vašem mišljenju, u to vreme da le je bilo ikakvih mogućnosti da Sarajevo ne ostane pod muslimanskom kontrolom?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da li mislite na Dejtonski sporazum?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre. Da.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Mislim da je bilo nemoguće da Sarajevo ne bude pod muslimanskom kontrolom. Ne razumem pitanje. Morate biti precizniji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, to nam je dovoljno u svrhu mog ispitivanja. Paragraf 117. Nakon pada Srebrenice i nakon što su se otkrili detalji u vezi sa masakrom, kakva je bila reakcija optuženog, kao što ste nam maločas naznačili, ali molim vas, podsetite nas?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, ja sam pokušao to da povežem sa konstituisanjem centara i da je jedan od tih strahova bio, zbog koga sam brzo izdao naredbu da se to ugasi. Što se tiče samog predsednika Miloševića, obzirom da sam bio u situaciji da neposredno početkom avgusta imamo intenzivne sastanke zbog nekih drugih problema koji su se dešavali u okviru Savezne Republika Jugoslavije, znam da je lično bio veoma potrešen, da je bio ljut, mislim da je zaista delovao veoma iskreno u svom ponašanju, čak je u jednom trenutku rekao da je to rukovodstvo, otprilike, sa Pala, da se radi o ljudim ljudima, ukoliko su učinili tako nešto i ja sam zaista siguran, što se njega tiče, da nije mogao da izda jedno takvo naređenje. Verujem da je Srebrenica, pre svega, rezultat, na žalost, pojedinaca koji su sebi dozvolili

tako nešto i sigurno je da se ona čak, po mom dubokom uverenju, ne može staviti ni u kontekst bilo kakvog učešća vojske Jugoslavije. Zato sam i rekao da je gospodin Milošević bio izuzetno ljut, da je reagovao veoma burno i da je smatrao da će to i takvo ponašanje pokvariti naš ukupni položaj u pripremi za dejtonsku konferenciju. Čak mislim da im je to i rekao na jednom od sastanaka, da normalno niko nije prihvatio taj tako težak i veliki teret na svoja leđa, sa strane bosanskih Srba.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatate, naravno, da se radi o činjenicama o kojima će na kraju presuditi Pretresno veće, ali naravno ja se neću mešati u vaše izražavanje mišljenja. Vi ste učestvovali na nekim sastancima održanim sa rukovodstvom bosanskih Srba 25. i 29. avgusta 1995. godine u Dobanovcima?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema tome, možete da nam odgovorite na dodatna pitanja u vezi sa tim ako vam budu postavljena. Zasada se ja neću osvrtni na detalje. Paragraf 119. Kada je Sarajevo prepušteno u Dejtonu, da li vi to smatrate odrazom uticaja optuženog na Mladića?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu, tabulator 20, molim vas. Mislim, moraću da se vratim na ovo kasnije, ima nekih problema sa numeracijom tabulatora. Možda se takođe radi o dokumentu na koji će vlada imati prigovor, tako da ćemo da se vratimo na njega posle pauze. Paragraf 120 ili 121. Smenjivanje Milana Čeleketića sa mesta načelnika Generalštaba Srpske vojske Krajine. Milan Mrkšić ga je, znači, zamenio. Kako ste vi gledali na učešće ili odobrenje koje je davao optuženi za to?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Maj 1995. godine je vrlo specifičan za Republiku Srpsku Krajinu, pogotovu taj početak maja kada je, da upotrebim taj izraz, pala Zapadna Slavonija, pre svega grškom srpskog rukovodstva iz Krajine, obzirom da je zatvoren auto put Beograd - Zagreb koji tek bio prvi početak implementacije Vens-Ovena za Krajinu. Ta se greška pripisivala generalu Čeleketiću, mada je, prema mojim saznanjima, nalog za zatvaranje auto puta dao direktno gospodin Martić i na taj način je u mnogome doveo u pitanje Republiku Srpsku Krajinu. General Mrkšić dolazi kao penzionisani general Vojske Jugoslavije koji je rođen na tom prostoru i koji veoma dobro poznaje taj prostor i ima, bar se tako verovalo, veoma dobre vojničke

kvalifikacije. Mislim da, da je predlog došao baš i od samog predsednika Miloševića, nisam siguran.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeći podnaslov su odnosi između vojske Jugoslavije i vojske Republike Srpske i uloga optuženog, to je paragraf 122. Da li je generalštab vojske Jugoslavije davao brifinge predsednicima SRJ, Srbije i Crne Gore o položaju, o stanju u Bosni i Hercegovini i u Hrvatskoj i to redovno?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Generalštab vojske Jugoslavije jeste davao takve brifinge.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to zapravo bio jedini izvor informacija koje su imali ti predsednici, uključujući i vas, ili je bilo i drugih linija komunikacije pomoću kojih bi optuženi kao i predsednik Crne Gore mogli da znaju šta se dešava u tim regionima?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja pretpostavljam, sigurno je bilo i drugih linija komunikacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 125. Da li su oficiri vojske Jugoslavije koji su služili, tačnije, da li su oficiri Vojske Jugoslavije služili u Vojsci Republike Srpske i u srpskoj vojsci Krajine?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Oficiri vojske Jugoslavije su na principu dobrovoljnosti, to sam rekao na početku, znači mogli da budu na teritoriji Bosne i Hercegovine, odnosno Republike Srpske Krajine, samim tim i u jednoj i u drugoj vojsci. A radio se, pre svega, o oficirima koji su ostali prilikom raspadanja Jugoslovenske narodne armije, odnosno njenog povlačenja. A bilo je i dobrovoljaca iz Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 126. Radi se o jednom detalju. Da li ste vidali Fikreta Abdića u Beogradu ili da li se uopšte mogao videti u Beogradu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja nisam imao prilike da sretnem gospodina Abdića u Beogradu, a znam da je dolazio na neke sastanke u Beograd.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sa kim?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Dolazio je kod predsednika Miloševića.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 130. Logistička podrška. Da li dozvoljavate mogućnost da je pružena podrška Srpskoj vojsci Krajine i Vojsci Republike Srpske po nalogu ili instrukcijama optuženog?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ono šta ja mogu da tvrdim to je da Vrhovni savet odbrane Savezne Republike Jugoslavije nikada nije doneo odluku te vrste. Da li je na neki drugi način ta oprema dopremana, teško da mogu da kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uredu. Sledeći podnaslov, "Finansijska kontrola koju je imao optuženi nad Republikom Srpskom i Republikom Srpskom Krajinom", paragraf 134 i sledeći paragraf. Zapravo smo već obradili paragraf 135, da pređemo na paragraf 137. Što se tiče privrede, kakvu je ulogu odigrao optuženi u imenovanju direktora i drugih funkcionera u državnim firmama i kakva je bila uloga partije, više partija, konkretno JUL i SPS u svemu tome? Vi ste verovatno već o tome rekli i nemojte se nervirati ukoliko sam vas to već pitao. A sada bi bilo zgodno da kažemo nešto o tome?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Nema razloga da se nerviram. U svakom slučaju kod velikih privrednih sistema uloga SPS ili JUL, ako hoćete, poslednjih godina prvenstveno JUL, je bila veoma značajna, prema tome, direktori jesu postavljeni u saglasnost i predsednika Miloševića. Ono šta je činjenica, nesporna, to je da je na čelu, da je načelu najvećih, takozvanih javnih preduzeća koja su, koja, gde su prolazili najintenzivnije su se kretala finansijska sredstva, uglavnom bili predstavnici Jugoslovenske levice. Prema tome, znači da su postavljeni ljudi koji su mogli da na ovaj ili onaj način budu kooperativni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: O jednom čoveku smo već nešto čuli. To je Jovan Zebić. On je bio na mestu ministra finansija, kako u Republici Srbiji tako i na saveznom nivou. On je bio odgovoran za formulisanje nekoliko budžeta Srbije i SRJ. Kakav je bio njegov odnos sa optuženim?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Gospodin Jovan Zebić spada, pre svega, u dobre finansijske stručnjake i kažu da je dobar budžetlija, znači, to je jedan malo nezgrapnan izraz, ali je takav. Jedna situacija koja je vrlo specifična, koja može da pokaže njegov odnos prema predsedniku Miloševiću se odnosi na 1999. godinu, recimo, kada je savezna vlada trebala da se izjasni o kumanovskom sporazumu, to je sporazum kojim je potpisana kapitulacija Savezne Republike Jugoslavije u odnosu na NATO. Ja sam tada jedini glasao protiv tog sporazuma, gospodin Zebić je protestovao i rekao da ne postoji ništa

što ne treba uraditi ako je to rekao predsednik Milošević i ta izjava postoji u stenografskim beleškama. Nisam ga tad razumeo, obzirom da nije ni znao zbog čega sam ja glasao protiv.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakav je uticaj imao optuženi na Narodnu banku Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Narodna banka Jugoslavije je samostalna institucija i guverner Narodne banke Jugoslavije jeste taj koji vodi računa o monetarnoj politici, o količini para, sredstava u opticaju i tako dalje. Međutim, naša situacija je tada bila prilično specifična, pogotovo 1992., 1993. godine, sa stepenom inflacije koji se merio u stotinama miliona procenata, tako da pretpostavljam da, obzirom da je uvek guverner bio taj koji je morao da izveštava, bilo predsednika vlade, bilo predsednika Miloševića, njegov uticaj je sigurno bio ne mali, nije bio mali. Ne znam u kom smislu mislite uticaj?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, kada, na primer, prihvatimo kao što su nam rekli, da je bilo finansiranja iz primarne emisije, da li bi to bilo nešto u čemu bi imao učešće ili ulogu optuženi, po vašem mišljenju?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, jedini izvor finansiranja, obzirom na uvedene sankcije 1992. godine ili jedan od retkih izvora finansiranja jeste bila upravo primarna emisija, obzirom na veliki broj ljudi koji su ostali bez posla, radnika, socijalno ugroženih, tako da, ovaj, je sigurno da predsednik Milošević morao da ima uticaja na takvu jednu odluku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam nešto o Mihalju Kertesu? Kakve je on položaje zauzimao?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Mihalj Kertes je, što se tiče našeg partijskog rukovodstva, ako se ja ne varam, bio član Glavnog odbora, mislim da je jedno vreme bio i član Izvršnog odbora, nisam siguran, član sigurno pokrajinskog odbora, poslanik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, nisam siguran da je bio poslanik u Saveznoj skupštini i najduže se zadržao na mestu generalnog direktora Savezne uprave carine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li mu je to davalo kontrolu nad carinskim prihodima?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Apsolutno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je on bio bliski saradnik optuženog?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, vidim koliko je sati, ali nadam se da možemo da stignemo do kraja ovog odeljka, a to bi nam onda ostavilo samo Kosovo, ako to odgovara Pretresnom veću.

SUDIJA MEJ: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nećemo da govorimo o godišnjim bilansima, svako ko želi može da ih razmotri i proveriti. Nećemo time da oduzimamo vreme, i ako zađemo u sutrašnji dan sa ovim svedokom zbog brzine kojom sam išao danas, možda ima nekoliko tema koje ću odlučiti da razjasnim večeras, ali to je sve. Paragraf 147 smo prošli, paragraf 149, da li je bilo potrebno da savezna skupština razmotri budžet, a u toj skupštini je SPS imao većinu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Budžet je morao da se usvoji u saveznoj skupštini, kao što je morao da se usvoji i završni račun budžeta za predhodnu godinu. Znači jednostavno nije mogao da bude u funkciji ako nije usvojen u Saveznoj skupštini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I naravno, u vladi je takođe postojala većina SPS-a, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, ili članova SPS-a, ili članova JUL i SPS-a ili nekih drugih koalicionih partnera.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li nešto znate i razumete o skretanju nekih prihoda, kao što su, na primer, prihodi od carina i njihovom korišćenju u druge svrhe?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Znam da je bilo jako mnogo priča i u poslednje vreme se jako mnogo o tome i pisalo, ali svakako iz onog perioda znam da je bilo jako mnogo ljutnje sa strane, sa nivoa savezne vlade što svi carinski prihodi nisu registrovani kroz budžet savezne vlade, da su čak organizovane i konstituisane komisije od strane predsednika Kontića, kako bi se utvrdila tačna količina sredstava koja bi trebala da bude uplaćena u savezni budžet, jer je na taj način oštećena i vojska Jugoslavije i druge savezne institucije. Danas nije više teško govoriti o tome da li su ta sredstva skretala na neku drugu stranu, obzirom da postoje lična priznanja gospodina Kertesa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uredu. Onda ćemo preći na paragraf 154 i 153, koji se nalaze pod podnaslovom: "Kontrola nad politikom inostranih poslova SRJ". Da li su svi ministri inostranih poslova bili iz Srbije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Od dana ukidanja Ministarstva inostranih poslova Republike Srbije, što je bio dobar korak ka usaglašavanju Ustava Srbije sa Ustavom Jugoslavije. Koliko ja znam, jesu bili svi ministri inostranih poslova iz Srbije, a zamenici su uglavnom bili iz Crne Gore.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kakav je uticaj ovo omogućavalo optuženom da ima nad inostranim poslovima?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, obzirom da, da ovaj, vraćamo se opet na ono šta je suština ukupnog autoriteta i snage predsednika Miloševića, to nije samo njegov lični autoritet, već to jeste i ta poslanička većina i ministri koji su pripadali jednoj od partija koje su bile njemu podređene. Uticaj na njegovo postavljenje je bio veoma veliki i mislim da je ministar inostranih poslova jedini, praktično, ako se ne varam, iz savezne administracije bio prisutan na većini razgovora gospodina Miloševića sa predstavnicima međunarodne zajednice. Prema tome, zaključak je sasvim jasan, uticaj je bio sa njegove strane dominantan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da je sastancima prisustvovao još neko, čovek po imenu Goran Milinović, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Goran Milinović je bio šef kabineta predsednika Miloševića i logično da je on prisustvovao praktično svim sastancima, čak i kad nije bilo ministra, možda nekim sastancima koji su bili u još užem satavu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Goran Milinović vodio beleške?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, pretpostavljam, zato je trebalo da bude prisutan, vodio je beleške.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 153. Da li su međunarodni pregovarači ikad tražili da razgovaraju sa vama, gospodine Lilić?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Praktično sve, obzirom da se većina međunarodnih pregovora odnosila upravo na kritičan prostor Republike Srpske, Republike Srpske Krajine, ne računajući kasnije ono što se dešavalo na Kosovu i Metohiji, znači svi međunarodni pregovori su bili vezani za taj prostor, od predsednika Savezne Republike Jugoslavije jedno vreme dok je bio na toj

funkciji je Dobrica Ćosić imao da kažem pod znacima navoda privilegiju, kasnije sve što je bilo vezano za međunarodne pregovore praktično bilo u rukama gospodina Miloševića, ali to je i međunarodna zajednica prihvatila. Tako da savezne institucije, osim Ministarstva inostranih poslova, koliko je meni poznato u najvećem, najvećem delu slučajeva, nisu bile uključivane u te razgovore. A bilo je stranih delegacija koje su normalno dolazile i kod predsednika Savezne Republike Jugoslavije, na poziv predsednika SRJ, kao što su strani predsednici, protokolarne posete koje su bile obavezne da ih predsednik SRJ primi, a kad govorimo o ovim međunarodnim pregovorima, nisam bio uključen.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno, poslednje pitanje pre pauze. Da li ste vi korišćeni kao prenosilac poruka ili instrukcija optuženog ili poruka upućenih njemu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Ne znam verovatno je bilo mnogo poruka koje sam mu ja preneo iz raznih situacija ili mnogo poruka koje je on meni rekao ali u kontekstu toga što je rečeno u ovoj sudnici, misli se na protokolarnu ulogu predsednika SRJ koji je po ustavu jedino što imao, zaista, svakodnevno pravo i obavezu, to je da vodi računa o slanju ili primanju čestitki, pa veovatno na to mislite, kada su u pitanju poruke. To je izneo gospodin Lazarević za ovim stolom koje su svakako netačne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kosovo je sledeća tema, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Sad ćemo da odemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 156, prelazimo na Kosovo. Da li je optuženi bio obavešten o razvoju događaja, odnosno problema na Kosovu i ako jeste, iz kojih izvora i u kom smislu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja verujem da jeste bio obavešten. Mogao je da bude informisan iz više izvora. Mogao je da bude informisan od Državne bezbednosti, od strane Javne bezbednosti, mogao je da bude informisan iz izvora bliskih civilnim vlastima i svakako iz izvora koji su izvori Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je prema vašim saznanjima bilo izveštaja o pljački i oduzimanju imovine na Kosovu i ako jeste ko je vodio takve operacije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Taj sam podatak prvi put čuo za vreme moje posete, obilaska Kosova u Đakovici (Gjakove) prilikom referisanja načelnika Državne bezbednosti koji je bio u svojstvu načelnika Državne bezbednosti na Kosovu i Metohiji i rukovodio nekim od operacija antiterorističkim. Na referisanju je izneto, između ostalog i ta činjenica da pojedini pripadnici rezervnog sastava policije otimaju, da upotrebim taj izraz, imovinu Albanaca i da se prema njima treba najstrožije postupiti, da preko javne bezbednosti se pokrenu krivične prijave i da se uhapsu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 157. Vaša misija utvrđivanja činjenica, sve pod naslovom: "Misija na Kosovu". Vi ste vaš angažman počeli nakon što ste prestali da imate ulogu predsednika u maju 1998. godine, kada je došlo do protoka informacija od strane raznih političara i zvaničnika, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Moj mandat predsednika Jugoslavije istekao je 25. juna 1997. godine, jula meseca je na to mesto postavljen predsednik Milošević, 1998. godine sam ja u svojstvu podpredsednika savezne vlade, obzirom da sam želeo da pomognem koliko je to moguće, prihvatio tu, čak i predložio da budem na tom mestu, predsedniku Miloševiću i u svojstvu potpredsednika savezne vlade sam u dva navrata išao u obilazak kritične teritorije na Kosovu i Metohiji, najvećih, skoro svih gradova, graničnih prelaza, nekoliko sela, svega onoga što je Vojska Jugoslavije smatrala da je trebalo da se vidi u tom trenutku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je od vas tražio da odete tamo i da se upustite u misiju utvrđivanja činjenica?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Inicijalni predlog je bio predlog generala Perišića, tada načelnika generalštaba Vojske Jugoslavije, generala Aleksandara Dimitrijevića, svakako da je o tome bio obavešten i gospodin Kontić a neposrednu saglasnost je dao sam predsednik Milošević. Znači, predlog je bio sa strane Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je u to doba postojala želja da se legalizuje upotreba vojske na Kosovu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, prema rečima generala Perišića i nekom njegovom navodnom zahtevu još iz aprila meseca za uvođenjem vanrednog stanja, tada jeste imao jako mnogo problema zbog toga što je od njega traženo da Vojska Jugoslavije učestvuje u svim aktivnostima u kojima je učestvovao MUP Republike Srbije. To nije bilo sporno, mislim da nije bilo sporno upotreba vojske, već je sporan način na koji je trebala da se upotrebi vojska.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prva vaša poseta je bila, čini mi se, 17., odnosno, negde između 17. i 27. maja 1998. godine, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prema vašoj proceni tokom te prve posete, da li je zaista postojalo vanredno stanje, mada nije tehnički objavljeno?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, prema onome što je moglo da se čuje od, obzirom da je sastanak u svim gradovima koje sam posetio bio sa lokalnim političkim rukovodstvom i sa lokalnim organima vlasti, kojima su prisustvovali i predstavnici policije iz tog konkretnog grada, situacija na Kosovu je već uveliko bila u bukvalnom smislu vanredna, samo što je nedostajao taj institucionalni deo da ona to postane i faktički.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tokom druge takve posete, odnosno drugog dana, 27. maja, posetili ste Đakoviću, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, između ostalih gradova i Đakovicu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ko je tom prilikom bio sa vama?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Prilikom te posete samnom je bio general Dušan Samardžić, komandant Treće armije vojske Jugoslavije, bio je gospodin Nikola Šainović, bio je gospodin Nebojša Pavković, tada komandant Prištinskog korpusa, bila je grupa, grupa, grupa pokrajinskih rukovodioca sa aspekta izvršne vlasti i sa aspekta političke vlasti i bila je još nekolicina, nekolicina pukovnika vojske Jugoslavije, ne sećam im se imena, iz Prištinskog korpusa, svakako.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je prema vašoj proceni nedostajala koordinacija u smislu onoga šta se tamo događalo, između Državne bezbednosti i drugih tela?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, ta druga poseta je upravo trebala da da odgovor na to pitanje i mislim da, da ovaj iako se on naslućivao u vazduhu taj odgovor je bio eksplicitan od strane gospodina Jovice Stanišića koji je tada referisao u Đakovici šta se zaista dešava u borbi protiv terorista sa Kosova i Metohije, kakve se akcije preduzimaju, da postoji nedostatak jedinstva komande između državne i javne bezbednosti u okviru ministarstva policije, da Vojska Jugoslavije ne pruža logističku podršku kakva bi možda bila potrebna, jednostavno videlo se da je nemoguće da se obavljaju aktivnosti koje su mu kao zadatak postavljene od strane, od strane, od strane Vlade Republike Srbije. Znači bio je nedostatak ukupne sinhronizacije između Državne bezbednosti, Javne bezbednosti i Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je to imalo nekakvog efekta na pokušaje da se vojska angažuje?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: To će se videti tek kasnije na jednom drugom sastanku da, da jeste cilj da se vojska Jugoslavije uključi u ukupne operacije na Kosovu i Metohiji, a da je samo od strane gospodina Stanišića to izneto kao problem, znači da nema ukupne koordinacije između ta tri, ta tri vida oružanih snaga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Drugi sastanak, odnosno, druga poseta, do nje je došlo uz odobrenje optuženog, je li tako?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, svakako i prvi i drugi.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Između prvog i drugog sastanka, to je sada paragraf 165, kada ste izveštavali optuženog o tim događajima, da li je on izrazio zabrinutost u vezi članova SPS-a na Kosovu?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, obzirom da je na sastanku koji je održan tom prilikom u Peći (Peje) uz prisustvo najvećeg broja predsednika opština sa tog dela Kosova i Metohije, izneto je veliko nezadovoljstvo ukupnim stanjem na Kosovu i Metohiji i bezbednosnim i političkim i ekonomskim. Mislim da, da je postojala zabrinutost kod predsednika Miloševića. Upravo zbog raspoloženja tog političkog dela.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je bilo čestih ubistava na Kosovu u to vreme?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: U to vreme su bile intenzivne aktivnosti terorističkih jedinica Albanaca sa Kosova i Metohije. Svakako bili su adekvatni i

odgovori antiterorističkih snaga iz MUP Republike Srbije, tada su tamo bile dve takve jedinice koje su, da su bile dobro sadejstvovane i imale jedinstvenu komandu, verovatno drugačije rešavale probleme koji su kasnije kulminirali na Kosovu i Metohiji i očigledno da je tamo najveći problem bio da će se terorističke aktivnosti albanskih terorista pretvoriti u oružanu pobunu čitavog albanskog naroda na Kosovu, što je stvaralo nove probleme. Znači bilo je dosta, dosta ubistava svakako na Kosovu i Metohiji. Bilo je mnogo napada na jedinice policije, na vojsku Jugoslavije, na objekte policije, ali je bilo i takvih odgovora.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi, da li je on znao, da li bi se moglo pretpostaviti da je on znao da je bilo toliko ubistava u to vreme?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa ja verujem da je znao, jer su postojali dnevni izveštaji o stanju na Kosovu i Metohiji, osim ako ih neko nije pisao na drugi način.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 33, dokaznog predmeta 469. On je maločas podjeljen i dodatak je dokaznim predmetima koji su pre podjeljeni. Iz naslovne strane ovog dokumenta, 25. maja 1998. godine vidimo da Milan Vlajković podnosi informaciju o aktivnostima vojske na Kosovu, potpredsedniku vlade i vama, zatim na drugoj strani, ne treba nam sve, vidimo u rezimeu da je reč o aktivnostima oružanih snaga Albanije (Albania) prema SRJ, kako se navodi. Kaže se da se te akcije nastavljaju i u poslednjoj rečenici govori se: "Sledeći ove aktivnosti su se poklapale sa aktivnostima šiptarskih terorista, što ukazuje da su koordinirane sa terorističkim aktivnostima na Kosovu i Metohiji," i zatim otvaranje vatre iz automatskog oružja, napadi na bezbednosne organe, jedna jedinica koja se vratila sa graničnog prelaza Morina (Morine), armija koja uzvraća vatru, zarobljavanje petorice terorista, zatim napad na granično područje kod sela Ponoševac (Ponoshec), jedan vojnik koji je završio u bolnici, nema informacija o gubicima kod terorista, odnosno, jedinice na koju je otvorena vatra, zatim zaseda o kojoj je reč na sledećoj strani, zaseda u koju je upala jedna grupa, nema gubitaka naših jedinica, ne zna se kakvi su gubici kod Šiptara. Kakva vrsta izveštaja je vama bila dostupna, vama i drugim članovima Vrhovnog saveta odbrane? Vi, naime, više u to doba niste bili član saveta odbrane.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, ja više nisam bio član saveta odbrane pa više nisam mogao da imam izveštaje koji su dolazili predsedniku Miloševiću, predsedniku Milutinoviću i predpostavljam još i trećem članu Vrhovnog sa-

veta odbrane. Ovo je izveštaj koji je meni poslat pre svega po nalogu načelnika Generalštaba, gospodina Perišića, da bi se slikovito prikazalo šta, šta su argumenti za pismo koje on, koje on praktično priprema da pošalje predsedniku Miloševiću i o ukupnom stanju na Kosovu i Metohiji. I nevezano od tog pisma vidi se da teroristi na Kosovu i Metohiji imaju zaista izvanrednu logistiku, kako od strane Republike Albanije tako od strane nekih međunarodnih misija, tako, tako nažalost, to će se saznati na jednom od narednih sastanaka i unutar samih naših organa bezbednosti. A sam izveštaj pokazuje da su, da su već akcije kulminirale i da ima mnogo, mnogo napada. To je nekoliko dana pre mog drugog puta na Kosovo i Metohiju.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 169. Da li je optuženi u to vreme bio više za jedan institucionalni odgovor ili za neki daleko kontrolirani, ograničeni odgovor, odnosno reakciju NATO-a?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Reakciju na terorističke aktivnosti mislite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da li bio više za korišćenje policije ili vojske ili nekog drugog ili možda ne znate?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: To je vreme, na žalost, na koje upozorava kasnije smenjeni načelnik Državne bezbednosti gospodin Stanišić, da na Kosovu nema koordinacije između državne i javne bezbednosti unutar MUP Srbije i Vojske Jugoslavije. Tako da je teško reći šta je zaista bila prava odluka, obzirom da je nedostajala ta koordinacija, verujem lično da se više želelo da se koriste jedinice i snage policije, verovatno uz neku logističku podršku vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U stvarnosti da li je Kosovo bilo pod kontrolom ili van kontrole optuženog u to vreme ili možda ne znate taj podatak?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne znam da li mislite u političkom ili bezbedonosnom smislu?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U političkom smislu.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa, to je vreme kada na Kosmetu postoji veoma veliko nezadovoljstvo Srba sa Kosova i Metohije i lično verujem da politički uticaj iz Beograda značajno slabi i da je teško reći da su, da je Kosmet u političkom smislu bio pod kontrolom u tom pogledu, u tom smislu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možemo da pređemo na paragraf 172. Vi ste se sastali sa optuženim nakon vaše druge posete. Kakav je bio vaš izveštaj njemu, kakav je sadržaj bio vašeg izveštaja?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam mu vrlo detaljno preneo kakve su moje impresije sa, sa Kosova i Metohije, koje su moje impresije sa, sa izveštaja koji je o bezbedonosnom stanju podneo gospodin Jovica Stanišić, šta mislim da treba uraditi sa aspekta te zajedničke komande na relaciji Državna bezbednost - Javna bezbednost, ali i preneo stavove oko lošeg ponašanja dela rezervista iz javne bezbednosti MUP Republike Srbije i smatrao sam lično da je trebalo da se institucijalizuje i aktivnost vojske Jugoslavije, da se preduzmu još neke druge aktivnosti na političkom planu koje bi možda mogle da doprinesu da se stabilizuje taj prostor. U svakom slučaju, izveštaj je pokazivo upravo ono što je general Perišić hteo da postigne, da je stanje na Kosovu bukvalno vanredno, da su sve komunikacije zatvorene, da je jako se teško kretati suvozemnim putem na teritoriji Kosova i Metohije, jednostavno da se zna gde se nalaze teroristički centri, znači u Jablanici (Jabllanice), u Drenici (Drenice), u Smonici (Smonice) u juničkim planinama. Ja sam čak gospodinu predsedniku Miloševiću rekao tada dao jednu kartu tada sa veoma precizno ucrtanim mestima i lokacijama gde se nalaze teroristički centri i mislim da je to zahtevalo sa naše strane jednu drugačiju aktivnost i o tome smo razgovarali. Predsednik Milošević me je uputio da to prenesem na...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Trenutak samo ... Oprostite što sam vas prekinuo, izvolite, molim vas, završite šta ste hteli da kažete o onom šta je rekao optuženi.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Predsednik Milošević me je pažljivo saslušao, normalno, preneo sam mu i šta se dešavalo i na ovom sastanku političkom, koji je bio van ovog bezbedonosnog i uputio da sve te svoje impresije i saznanja prenesem na sastanku kojim će rukovoditi gospodin Milan Milutinović, tada predsednik Republike Srbije. Taj sastanak je imao koordinativni smisao, obzirom da je Milutinović koordinirao rad na neki način sva ta tri Štaba sa Kosova i Metohije, i vojnog i Štaba Javne bezbednosti i Štaba Državne bezbednosti, ili ako hoćete njihovih, njihovih rukovodstava i u jednom delu političkog rukovodstva Savezne Republike Jugoslavije i Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je optuženi uradio ono šta ste mu vi save-tovali u pogledu tih centara terorizma, kako ste nam opisali?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ti centri nikada nisu i ne znam razlog zbog koga nisu, nisu napadnuti i eliminisani sa Kosova i Metohije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je Stanišić izneo nekakve preporuke o teroristima i da li ste to preneli?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Pa Stanišić je, Stanišić je o tome informisao na sastanku u Đakovici, njegova ideja je bila i ne samo njegova već i ideja jednog broja generala vojske Jugoslavije sa kojima sam se i lično slagao, da se intenzivira napad na terorističke centre, da se intenzivira antiteroristička borba, ali da se vodi računa da to ne pređe granice dozvoljenog, da se vodi računa o civilnim ciljevima i da se pojačaju politički razgovori. Ja sam to kasnije preneo i u Beogradu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste pomenuli mogućnost uvođenja mera uspostave poverenja, ekonomskih programa i tome slično?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, zaboravio sam, Đakovica je vrlo interesantan grad sa aspekta njenog značaj aza Kosovo i Metohiju, mislim da većina albanskih prvaka sa Kosova i Metohije potiče odatle, ima interesantnu ekonomsku strukturu i rekao sam i predložio predsedniku Miloševiću da bi možda bilo dobro da iskoristimo te potencijale, da pokrenemo proizvodnju u Đakovici, da pokažemo i Albancima iz Đakovice da Srbija vodi računa o njima, da iskoristimo priliku da preko uticajnih Srba starosedeoca sa Kosova i Metohije i uticajnih Albanaca povećamo taj nivo poverenja. To je predsednik Milošević prihvatio i mislim da je taj zadatak upravo dobio gospodin Duško Matković iz "Sartida" da kasnije uvezuje pojedine sisteme iz Đakovice i Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li su ove sugestije urodile ikakvim plodom?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Na žalost, ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je optuženi predložio da vaš izveštaj bude prenet na sastanku koji je trebalo da se održi 13. juna, a kojim je trebalo da koordinira gospodin Milutinović? Da li ste vi imali ikakav stav u vezi sa onim što bi time bilo postignuto za optuženog, u smislu podele odgovornosti?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja lično mislim da, da je ovaj, činjenica da je Milutinović bio predsednik Srbije zaista i trebao, shodno svojim ustavnim ovlašćenjima, koristi ustavna ovlašćenja i da mnogo drugačije se sve što se dešavalo na Kosovu, dešava. Koliki je zaista bio uticaj predsednika Miloše-

vića da se dešava obrnuto, teško da ja mogu da procenim, obzirom da u svemu tome nisam učestvovao. U svakom slučaju, Milutinović je taj koji je predsedavao tim sastankom. Moj utisak je bio da, pošto je moje prisustvo na tom sastanku bilo prvi i jedini put, da je trebalo tom prilikom da se verovatno spreči smenjivanje gospodina Stanišića još u tom periodu, tako da sam na neki način bio podrška stavovima koje je gospodin Stanišić izneo na tom sastanku i on je, mislim da je taj taj, ako je to bio cilj, taj cilj jeste ostvaren.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Do vaše treće posete, odnosno, misije utvrđivanja činjenica, došlo je u novembru 1998. Da li ste imali sastanak sa optuženim posle te posete?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: U novembru 1998. godine imao sam sastanak pre te posete a nakon te posete poslao sam jednu detaljnu analizu gospodinu Miloševiću, radi njegovog informisanja. Analiza je napravljena na osnovu jednog velikog broja obaveštajnih podataka, kako od strane naših službi, tako i od strane službi van teritorije SRJ koja pokazuje svu ozbiljnost stanja na Kosovu i Metohiji i pokazuje verovatno vrlo velike probleme koje će Srbija i Jugoslavija imati ukoliko se brzo ne reši pitanje rastućeg terorizma, ukoliko se brzo ne reši pitanje razgovora sa međunarodnom zajednicom i ukoliko se brzo ne reše odnosi na relaciji, na relaciji Srbi i Albanci na Kosovu i Metohiji, bar u onom preliminarnom smislu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ovde je jedno dugačko pismo, nećemo ga čitati, ali da li biste mogli da ga identifikujete i kažete kakvo je to pismo? Da li je to pismo koje ste pomenuli?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, to je pismo koje sam poslao predsedniku Miloševiću, ono pokazuje šta se dešava na granicama Savezne Republike Jugoslavije, pokazuje gomilanje trupa NATO, pokazuje šta se dešava sa vodećim Albancima ili iz Albanije ili sa Kosova i Metohije, pokazuje intenzivno naoružavanje šiptarskih terorista ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. Pred kraj vidimo vaš predlog da se uvedu hitne mere, da se pojačaju granice, da se bori protiv terorizma, da se takođe pojačaju naponi na međunarodnom nivou, budući da nemamo vremena, ja sam samo hteo da vi to pismo identifikujete kao vaše. Ono je dostupno i može se kasnije pročitati. Hvala lepo. Da li ste vi u to doba primili jedno pismo od generala Perišića, tabulator 32? Zbog uštede vremena, ponovo ne želim da detaljno obrađujem ovo pismo, ali ovde ga imate za zapisnik.

Ovo je jedan dokument koji je predsedniku vlade uputio general Perišić 19. juna 1998. godine. Koliko je vama poznato, da li je optuženi ikada primio kopiju ovog pisma?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ne znam zaista, to teško da mogu da potvrdim. Ovde ne piše da mu je dostavljeno. Ovo se odnosi na finansiranje Vojske Jugoslavije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pogledajte i treću stranu, molim vas, možda možete da nam pomognete u vezi sa sledećim. Ovde naime stoji "od Perišića": "Dragi Zoki," ko je to?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: To je pismo upućeno meni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uredu. "Šaljem vam dve verzije argumenata za uvođenje vanrednog stanja u delu Kosova i Metohije koji predstavljaju osnovu za pravnu reviziju" i tako dalje. Da li ste vi u vezi sa ovim razgovarali sa generalom Perišićem i da li znate gde su otišle kopije ovoga?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Da, general Perišić je bio kod mene i razgovarali smo o ovome, rekao sam mu da je najbolje da o tome obavesti i informiše predsednika Miloševića kao predsednika Vrhovnog saveta odbrane, pri čemu, ja moram da iznesem podatak, po Ustavu Republike Srbije, predsednik Srbije to ima pravo i bez Vrhovnog saveta odbrane da uradi na delu teritorije Republike Srbije. Ovde imate detaljnu političko bezbednosnu situaciju na Kosovu i Metohiji, iz koje se vidi da je zaista uvođenje vanrednog stanja neminovnost, obzirom na sve što se tamo dešava. Koliko mi je poznato od generala Perišića on je to pismo uputio predsedniku Miloševiću. Da li jeste ili nije, ja imam samo njegovo uveravanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako pogledamo prilog koji se nalazi u pozadini ovog dokaznog predmeta, na engleskom to je dno strane 2, a na srpskohrvatskom se ne vidi broj strane, ima jedan pasoš koji glasi: "Pošto organi MUP-a ne mogu da obezbede zaštitu stanovništva, ima sve više zahteva građana i vlasti da ovu ulogu treba da preuzme Vojska Jugoslavije". Hvala vam, na srpskom to je vrh poslednje strane. Kaže se: "Mi predlažemo sledeće: Da Vrhovni savet odbrane proglasi vanredno stanje, da se pripreme vanredne mere u nekim delovima Kosova i Metohije u skladu sa Ustavom Savezne Republike Jugoslavije i pod brojem 3 da jugoslovenska vojska bude zadužena za sprovođenje odluka Vrhovnog saveta odbrane i da snage MUP i drugi faktori budu angažovani u sprovođenju zadataka koje im odredi Vr-

hovni savet odbrane". To je, znači, argument kojim on podupire svoj stav. Možemo li da pogledamo takođe tabulator 9. Tabulator 9. Kad smo ga gledali ranije, časni Sude, ostavili smo ga tada po strani zbog nekih primedbi predsednika vlade, oni su sada razjasnili svoj stav, ne znam da li još uvek imaju neke prigovore na ovaj dokument, mislim da ne, oni su suzili period koji njih brine, to je 2. jun 1993. godine do 12. jun 1997. godine. Znači, ovo je zapisnik sa sastanka Vrhovnog saveta odbrane koji je održan 9. juna i ne spada u taj period. Vidimo da je na dnevnom redu stavka kadrovska pitanja. Na dnevnom redu je takođe i razmaranje vojno-političke situacije u regionu i stanje na državnoj granici sa Republikom Albanijom. Ako na engleskom pređemo na stranu 2, negde pri dnu, a na srpskom je to na strani koja nosi broj 2.445, vidimo da načelnik Generalštaba govori o angažovanju vojske u skladu sa njenim mirnodopskim svrhama isključivo u graničnoj zoni koja se proteže između dva i po i tri kilometra od granice. Onda molim Pretresno veće da okrene još jednu stranu, da bude na strani 3 od 8 strana, a svedok da pogleda dno strane koja ima broj 2.446, na vrhu, to su predviđanja Generalštaba u slučaju određenih ishoda političkih pregovora. Gospodine Liliću, ako nađete stranu koja je na vrhu ima broj koji se završava sa 2.446, to je na dnu te strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, ako mogu da pomognem svedoku, na srpskom tekstu to nisu ta obeležavanja, to ovaj zapisnik počinje sa 2.436 i završava se sa 2.442, tako da je, verovatno, kod gospodina Najsa pomerena ova numeracija, pa se zato ne može svedok da snađe. Inače ovo što kaže da general Perišić govori gde je vojska raspoređena, to je 2.437 u srpskom tekstu. Predviđanja Generalštaba su takođe na toj strani.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zahvalan sam vam. "Predviđanja Generalštaba u slučaju pozitivnog ishoda političkih pregovora sa šiptarskim predstavnicima, na Kosovu i Metohiji će tenzije opadati. Ako pregovori ne budu išli pozitivnim tokom onda postoje dve mogućnosti. Prva, da se poveća intenzitet dejstava sobzirom na činjenicu da su neke komunikacije već ugrožene, to se posebno podnosi na područje opštine Srbica (Skenderaj), Glogovac (Glogoc), Klina (Kline), veći deo opštine Dečani (Decane), opštine Đakovica, deo opštine Peć, zatim umanjuje se opasnost od proširenja sukoba," preskačemo sledeća dva pasusa i kaže se u zaključku ovih predviđanja, "general Perišić je podvukao, sve mora da se učini da se spreči negativan tok događaja". Kaže se, "u slučaju da ne uspemo, moraćemo da angažujemo naše vojne snage

u skladu sa eskalacijom sukoba. U slučaju spoljne opasnosti, moraćemo da mobilizujemo vojne snage dok će Vrhovni savet odbrane i drugi savezni organi morati da donesu tu odluku". Preskaćemo jedan pasus, kaže se u vezi sa ovom stavkom dnevnog reda: "Predsednik Milošević je predložio, a savet jednoglasno prihvatio sledeće zaključke: prvo, razmatranja načelnika Generalštaba su prihvaćena, drugo, ukoliko se terorističke aktivnosti albanskog separatističkog pokreta budu eskalirale vojska će intervenisati, treće, vojska će biti spremna da se suprotstavi bilo kakvoj spoljnoj intervenciji koja može ugroziti suverenitet i teritorijalni integritet". Dalje idu kadrovska pitanja, međutim, to smo već obradili u jednom drugom dokumentu i nećemo se vraćati na to. Da li ovaj deo sednice Vrhovnog saveta odbrane kao što je ovde zapisano odražava i vaše shvatanje stanja stvari u to vreme gospodine Liliću?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ovo je izvod iz zapisnika sa pete sednice, ja ne znam šta je sve razmatrano osim ovog kratkog sižea koji je dao načelnik Generalštaba i ne znam da li se to poklapa sa onim što je govorio kada smo se nas dvojica sreli, ali, u svakom slučaju, ovo je bio jedan opšte prihvaćen stav, znači ako dođe do eskalacije terorističke aktivnosti upotrebiće se vojska samo to podrazumeva neke odluke oko upotrebe vojske obzirom da je Vrhovni savet o tome razmatrao i raspravljao i ovaj treći stav je tada bio opšte prihvaćen u Saveznoj Republici Jugoslaviji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Tabulator 23, molim. Časni Sude, malo usporavamo zbog dokaznih predmeta, ali nije nam ostalo još mnogo sutra pre podne, tačnije sutra ujutro ću završiti. Ovo je pismo optuženom, datirano 23. jula 1998. godine. Gospodine Lilić, na srpskom je ono na 5 strana. Na prvoj strani vidimo da autor, general Perišić izveštava optuženog o negativnim posledicama korišćenja Vojske Jugoslavije van institucija sistema, izdvajanje jedinica Vojske Jugoslavije, van Vojske Jugoslavije, pokušaja komandovanja jedinicama Vojske Jugoslavije od nenadležnih lica, preskakanja nivoa komandovanja u službenim razgovorima sa pripadnicima Vojske Jugoslavije, vođenje kadrovske politike na nezakonskim i nekriterijumskim osnovama i materijalnim davanjima van zakona i tako dalje. Da li želite da prokomentarišete ovaj deo pisma?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da nema potrebe. Ja sam ovo pismo imao prilike da vidim od generala Perišića, i sam sam bio iznenađen njegovom sadržinom, nema potrebe da se komentariše osim što pokazuje da je, verovatno, pisano pomalo iz revolta zato što je uporno predlagana ta

institucija vanrednog stanja da bi se Vojska Jugoslavije uključila u sukobe sa teroristima na Kosovu i Metohiji što jr jedino tada bilo moguće, a to je da jedinice policije budu podređene Vojsci Jugoslavije. Komentarisati svaki od ovih navoda ovde, zaista, sa moje strane nije potrebno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pa, kao što znate iz rezimea, pošto ste ovo sve ranije pregledali, sada smo na paragrafu 185. Mi smo očekivali neke komentare svedoka o ovome, dalje se kaže, sada se vraćamo na ovo pismo: karakteristični primeri činjenica, upotrebe vojske van institucija sistema i tu, pri kraju pod stavkom (A) kaže se: "Pošto vi to niste uvažili, stanje je eskaliralo, pa su predstavnici MUP-a, a i vi, zatražili upotrebu Vojske Jugoslavije. Neke manje jedinice su neposredno i posredno upotrebljavane što je sa aspekta zakona, nelegalno". I pod (B), "da bi realizovali odgovorno i profesionalno zaključke sa sednice Vrhovnog saveta odbrane od 9. juna 1998. godine, zahtevali smo od Vlade SRJ da nam obezbedi zakonske", u zagradi "proglašavanjem jednog od stanja vanrednog, neposredne i ratne opasnosti", zatvorena zagrada, "i materijalno-finansijske uslove. Ona to ni do sada nije uradila, što znači da je svako angažovanje Vojske Jugoslavije u borbenim dejstvima van graničnog pojasa i dalje nelegalno". Dalje se kaže, "ovakva dalja upotreba Vojske Jugoslavije je neodrživa najmanje iz tri razloga. Ovakvu dalju upotrebu zapažaju posmatrači, pa može izazvati i odmazdu međunarodne zajednice i NATO. To izaziva nesporazume ako im se ne da podrška, ako je dobiju i nenamenski i neprofesionalno upotrebe što izaziva kontraprodukte i najbolji primeri su Dečani i Orahovac (Rahovec)". Zatim se kaže, "pokušaj civilnog dela štaba da komanduje korpusom: komandant korpusa je odgovoran za procenu situacije i u saradnji sa civilnim delom štaba i MUP, da planira operacije za Vojsku Jugoslavije i MUP, da to prenese Šainoviću i Miniću". Kaže se, "pošto je njegova želja i želja svih nas da ovo planiranje bude realizovano, on to radi u Prištini (Prishtine) što dovodi do nesistematskog i neadekvatnog korišćenja Vojske Jugoslavije, to jest, njenih jedinica". Da li vi znate da je MUP ikad tražio da ga potpomognu jedinice Vojske Jugoslavije?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: MUP je konstantno tražio da pomognu jedinice Vojske Jugoslavije, ali stalno smo u situaciji da raspravljamo na koji način da pomognu, da li legitimno, znači odlukom Vrhovnog saveta odbrane o uvođenju vanrednog stanja na Kosovu ili na način koji to ovde opisuje gospodin Perišić koji je potpuno nezakonit i nevojnički u najmanju ruku može se reći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Identifikacija, tačnije, pominjanje Šainovića nas dovodi do nečega na šta ćemo se vratiti kasnije, međutim koje se telo ovde pominje?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ovo je vreme kada je već formiran taj takozvani koordinacioni tim za Kosovo, ako na to mislite koje je sastavljeno od Šainovića, Minića, Anđelkovića i Matkovića. Njihova je koordinacija trebalo da bude, pre svega politička, mislim da oni nisu bili stručni za bilo kakve bezbednosne procene i aktivnosti u ovom smislu. Ukoliko su to radili onda je to najveća korist šteti onoga šta se dešavalo na Kosovu i Metohiji. Očigledno je da su to tražili čim gospodin Perišić piše to u ovom pismu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Prelazimo na sledeći deo pisma. Zaobilazjenje nivoa komande i u službenim razgovorima sa pripadnicima Vojske Jugoslavije. Ovo je upućeno optuženom. Tu se kaže, "vi imate pravo da komunicirate sa pripadnicima vojske, međutim, ukoliko vi to radite zaobilazeći NGŠ to je suprotno sistemu subordinacije i jednostarešinstva". Ova skraćunica "NGŠ", šta to znači?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: To je skraćunica za „načelnik Generalštaba“, to je u ovom slučaju Perišić.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Šta imate da kažete o ovome ili mislite da dokument govori sam za sebe?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Ja sam zato rekao to i na početku samog dokumenta, ali ovaj deo o kome sad govorite se nadovezuje na prethodni, da je bilo subordinacije i jednostarešinstva ovakvi ekscesi da se zahteva upotreba vojske u sadejstvu sa policijom i da eventualno njom rukovode ljudi koji za to nisu ni stručni ni pozvani i to u stanju koje zakonski nije priglašeno za vanredno, znači odgovoran je neko drugi, a ne institucija koja je morala da proglaši vanredno stanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Paragraf 5 pisma, vođenje kadrovske politike van zakonskog osnova i van kriterijuma uredbe. Često se unapređuju generali i pukovnici van zakona i uredbe kriterijuma što ima dalekosežne negativne posledice u Vojsci Jugoslavije. Potrebno je poštovati zakone, uredbe i kriterijume za unapređenje, a posebno mišljenje i predlog načelnika Generalštaba jer on poznaje ljude, odgovoran je za stanje u Vojsci Jugoslavije i ponašanje generala, ai zakon o Vojsci Jugoslavije, član 46 to precizira. Kako vi razumete prirodu te pritužbe i njen značaj?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Očigledno da je general Perišić nezadovoljan što je neko od generala unapređen u viši čin bez njegovog znanja i bez njegovog konsultovanja što mislim da je bilo sasvim prirodno obzirom na raniji način donošenja odluka na Vrhovnom savetu odbrane, pogotovu ja mogu da govorim sa aspekta prakse kada sam ja bio član Vrhovnog saveta odbrane. Ne znam na koji način je to gospodin Milošević radio.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Konačno, ili skoro konačno, stavka 6, materijalna davanja van propisa. "Često mi naređujete," piše general Perišić, "da za potrebe MUP ustupamo pokretnu i nepokretnu imovinu. Na osnovu Zakona o imovini SRJ, niti vi imate pravo da mi naredite, niti ja da izvršim naređenje u vezi sa materijalnim davanjima van Vojske Jugoslavije. Predlog: takve zahteve uputiti titularu". Da li je ovo bilo u redu ili nije bilo u redu, gospodine Lilić?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Komentar gospodina Perišića je u redu obzirom da je vlasnik kompletne imovine savezna Vlada Savezne Republike Jugoslavije. A normalno nije sporno da se imovina razmenjuje sa Ministarstvom policije u delu koji je adekvatan nameni policijskih sanaga, ali mora da se ispoštuje ovaj princip koji je ovde dat u pismu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pismo se završava sledećim pasusima koje sam ja izdvojio: "Za to imam obavezu, pravo, moralnu, ljudsku, oficirsku i generalsku snagu i čast da vam ukažem na potrebu da u svojstvu predsednika SRJ i Vrhovnog saveta odbrane u odnosu prema vojsci, narodu i državi u ovom prelomnom trenutku poštujuete instituciju Vojske Jugoslavije i njene funkcionalne principe i prema njoj se odnosite na pravilima, ustavom i zakonom regulisan način. U protivnom i ova jedina visokofunkcionalna jugoslovenska institucija prevoriće se u nefunkcionalnu i nejedinstvenu amorfnu masu". Poslednji pasus pisma glasi: „Dok sam u vojsci Jugoslavije, u interesu naroda i države biću beskompromisan u daljem čuvanju izgradnji i jačanju Vojske Jugoslavije i neću dozvoliti njenu razgradnju, narušavanje principa na kojima je zasnovana i njenog jedinstva". Mi smo pregledali ovo pismo, dosta detaljno, kao i vaše komentare na to pismo u paragrafima 181, 182 i 183. Kakva je vaša opšta primedba, šta je hteo general Perišić da postigne ovim pismom?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Mislim da je želeo da ukaže na svu ozbiljnost stanja na Kosovu i Metohiji, da je želeo da ukaže na vrlo značajnu zloupotrebu Vojske Jugoslavije i da je želeo da se to što se do tada dešavalo promeni

na najbolji način, kako je i opisano. Činjenica je zaista da je Vojska Jugoslavije i bukvalno jedini kohezioni faktor bila zajedničke države Savezne Republike Jugoslavije. Svako njeno, na ovaj način dovođenje u njeno autoritativno pitanje i načelnika Generalštaba i kolegijuma generalštaba bi slabilo njenu poziciju tako da mislim da u potpunosti razumem revolt gospodina Perišića i način na koji je napisao ovo pismo, međutim, koliko znam on je ubrzo nekoliko meseci posle ovog pisma i smenjen sa mesta, sa funkcije načelnika Generalštaba Vojske Jugoslavije.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Da li je bilo nekog razloga, gospodine Liliću koji ste vi mogli da primetite? Zbog čega optuženi nije prihvatio preporuke koje su iznete ovde, da uvede vanredno stanje ili, uopšteno govoreći, da prihvati predloge iz ovog pisma?

SVEDOK LILIĆ: Po mom mišljenju postoje, postoji nekoliko razloga. Jedan od značajnijih razloga jeste sigurno što bi se, u tom slučaju, morala prihvatiti i priznati sva ozbiljnost situacije na Kosovu i Metohiji, mislim da to gospodin Milošević nikada nije želeo da prihvati zbog odnosa prema Srbima sa Kosova i Metohije, drugi, možda čak i značajniji razlog od toga jeste činjenica da u slučaju uvođenja vanrednog stanja se jedinice policije prisajedinjuju Vojsci Jugoslavije i ukupne aktivnosti antiterorističke borbe na Kosovu i Metohiji vodi, praktično, komanda Vojske Jugoslavije i svakako da, moguće je da gospodin Milošević razmišlja i o toj spoljno političkoj dimenziji misleći da ukoliko na uvede vanredno stanje, pregovori koje vodi imati naku veću, značajniju težinu. Lično mislim da je vanredno stanje bilo zaista neophodno da bi se na jedan kvalifikovaniji i kvalitetniji način ukupne aktivnosti na Kosovu i Metohiji i antiteroristička borba vodile. Znači to su bar tri razloga, poštovani sudija.

SUDIJA MEJ: Hvala. Pre nego što završimo sa ovim pismom, već imamo jedan primerak tog koji je u dokazni materijal uveden ranije, mislim da je to bio isečak iz neke knjige. Nećemo sada da se zaustavljamo na tome, ali možda možete da utvrdite.

TUŽILAC NAJS: Naći ćemo koji je broj tog drugog dokaznog predmeta. Možda ćemo ovaj primerak povući i ostaviti onaj prvi. To jeste deo knjige.

SUDIJA MEJ: Ili obrnuto, kako god želite.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre nego što završim sa ovim pismom, ako bi neki delovi ili čak i suštinski delovi ovog pisma bili netačni ili pogrešni ili bi bili neka zloupotreba ili pogrešno predstavljanje činjenica od generala Perišića, kakvim se opasnostima kažnjavanja izlagao general Perišić? To je paragraf 183 u rezimeu.

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: U svakom slučaju, ja mislim da bi bio bar smenjen, ako ništa drugo i prebačen na neku drugu dužnost. Ne verujem da su navodi u ovom pismu netačni.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste vi lično pokrenuli pitanje ovog pisma i njegove sadržine u vašim razgovorima sa optuženim sa jednom određenom svrhom?

SVEDOK LILIĆ – ODGOVOR: Povodom ovog pisma, ne sećam se zaista da smo gospodin Milošević i ja pričali o ovom pismu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu ...

SUDIJA ROBINSON: Mislim da ste rekli, gospodine Liliću, da su generala Perišića smenili u roku od sledećih šest meseci. Da li znate tačno kada ke on smenjen? Koliko dugo posle ovog pisma?

SVEDOK LILIĆ: Mislim da je on smenjen, poštovani gospodine Robinson, u novembru 1999. godine, znači, nakon četiri meseca. Ne znam tačan datum, ali sigurno novembar.

SUDIJA ROBINSON: Sobzirom na sadržaj i ton ovog pisma, da li biste rekli da je to kratak rok da je to smenjivanje nastupilo ubrzo posle pisma ili ne?

SVEDOK LILIĆ: Obzirom na samo pismo, može se reći da je smenjivanje bilo sporije nego što bi to bilo logično u odnosu na tonalitet i način pisanja pisma, pod uslovom da to što piše u pismu nije tačno.

TUŽILAC NAJS: Hoćemo li dobiti broj? Tačnije, hteo sam da pređem na sledeći dokazni predmet, a možda i ne, zavisi kako vi odlučite.

SUDIJA MEJ: Koliko vam još treba sutra pre podne?

TUŽILAC NAJS: Mislim da bih mogao da skratim ono šta je ostalo i da se uklopim u jedan sat.

SUDIJA MEJ: U redu, ima još jedno pitanje koje treba da rešimo na privatnoj sednici i ne treba da to zaboravimo osim ako nije rešeno u međuvremenu.

TUŽILAC NAJS: Pa, skoro smo jedno pitanje rešili i možda smo rešili i sva pitanja. Ne znam da li je ostalo još jedno otvoreno pitanje, videćemo.

SUDIJA MEJ: Ukoliko možemo da ga rešimo, tim bolje. Ali sada moramo da prekinemo sa radom. Ostaje nam pitanje da li je potrebna privatna sednica. Sekretarijat (Registry) je sa svojom uobičajenom efikasnošću našao broj onog pisma koje je uvedeno ranije, to je 150, možda bi trebalo da ga pogledate, možda hoćete da povučete prvi ili drugi primerak, odlučite sami. Gospodine Liliću, molim vas da dođete ponovo sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo